

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De gerechtelijke voorlopige hechtenis op burgerlijk en militair vlak^(*)

(Vergelijkende studie van de wet van 20 april 1874 en van het wetboek van 20 juli 1814)

1. De voorafgaande vrijheidsberoving.

Naar luid van artikel 7 van de grondwet kan niemand, tenzij hij op heterdaad betrapt wordt, aangehouden worden dan uit kracht van een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet betekend worden bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren.

Overeenkomstig deze grondwettelijke beschikking, geven de artt. 40, 49 en 50 van het wetboek van strafvordering aan de procureur des konings en zijn hulp-officiëren het recht de aanhouding te bevelen van een verdachte in geval van ontdekking op heterdaad van een misdaad of wanbedrijf en in de daarmee gelijk gestelde gevallen. Artikel 106 van het wetboek van strafvordering gelast trouwens in diezelfde onderstelling ieder drager van het openbaar gezag en zelfs ieder ander persoon de dader aan te houden en hem voor de procureur des konings te brengen. Zo ook beveelt artikel 16 van het wetboek van strafvordering aan de veldwachters en boswachters bij ontdekking op heterdaad van een met gevangenisstraf strafbaar misdrijf of als iemand door het openbaar gerucht wordt aangeklaagd, de verdachte aan te houden en hem voor de vrederechter of de burgemeester te leiden ⁽¹⁾. In uitvoering van artikel 125 van de wet van 28 germinal jaar VI en artikel 11 van het algemeen reglement van 30 januari 1815 betreffende de maréchaussée, zullen de rijkswachters ieder persoon op heterdaad betrapt of vervolgd door het openbaar gerucht opsporen en vatten.

Bovendien, niettegenstaande de tekst van artikel 7 van de grondwet, besliste ons Hof van Cassatie tot tweemaal toe, op grond van het verslag uitgebracht op 9 december 1830 door Charles de Brouckère, in naam van de centrale sectie, aan het Nationaal Kongres, dat de agenten van de gerechtelijke politie een persoon verdacht van een misdaad of een wanbedrijf en tegen wie zware vermoedens van schuld bestaan, mogen

vatten ten einde hem ter beschikking van het gerecht te stellen ⁽²⁾ ⁽³⁾.

Voormelde overheden, en gebeurlijk de gewone burger, oefenen dit aanhoudingsrecht uit zowel ten opzichte van de rechtsonderhorigen van de gewone rechtbanken als ten overstaan van de personen onderworpen aan de bevoegdheid van de militaire rechtsmacht.

Op militair vlak, is nog een bijzondere vorm van aanhouding door artikel 5 van het wetboek van « regtspleging bij de landmagt » van 20 juli 1814 voorzien. Ieder officier of onderofficier is er toe gehouden arrest op te leggen aan alwie lager in rang is, zodra hij weet of naar alle waarschijnlijkheid vermoedt dat de ondergeschikte zich aan een misdaad of aan een zware strafrechtelijke inbreuk of tuchtfout schuldig maakte ⁽⁴⁾. In dit verband weze opgemerkt dat de onderzoeksrechter, overeenkomstig de artt. 91 en 92 van het wetboek van strafvordering, over een bijna onbeperkt recht tot aanhouding beschikt ten opzichte van de rechtsonderhorigen van de gewone rechtbanken tegen wie hij een bevel tot medebrenging kan verlenen ⁽⁵⁾.

Eens aangehouden, moeten de militaire zowel als de burgerlijke rechtsonderhorigen ⁽⁷⁾ binnen de 24 uren verschijnen voor de gerechtelijke overheid, bevoegd om over de voorlopige hechtenis te beslissen ⁽⁸⁾. Van dit ogenblik af zullen zij echter uiteenlopende wegen volgen, daar de wetgeving op de voorlopige hechtenis op burgerlijk en militair vlak verschillend is.

2. De wetgeving.

De wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis is vreemd aan de voorlopige hechtenis in militaire strafvordering. Op militair vlak, wordt zij hoofdzakelijk door de « Regtspleging bij de landmagt » van 20 juli 1814 geregeld ⁽⁹⁾.

3. De bevoegde gerechtelijke overheden.

Artikel 56 van het wetboek van 1814 gaf aan de officieren-commissarissen bevoegdheid om bevel tot aanhouding tegen de militaire rechtsonderhorigen te

(*) Tekst van een mededeling aan het seminarie van militair strafrecht en oorlogsrecht, gehouden te Brussel, de 25 januari 1964. Cfr. *Revue de droit pénal et de criminologie*, 1963-1964, blz. 651-667 : « La détention préventive judiciaire en matière civile et militaire ».

verlenen. Sedert de wet van 15 juni 1899, inhoudende de titels I en II van het wetboek van strafrechtspleging voor het leger, werd deze macht aan de rechterlijke commissie bij de zetel van de krijgsraad toegekend (10). Deze commissie is het onderzoeksorgaan in de militaire strafrechtspleging. Zij bestaat uit de krijgsauditeur, die haar voorzigt, uit een kapitein en een luitenant (11). De beslissing hoort de krijgsauditeur alleen toe. De rol van de officieren-commissarissen is beperkt tot deze van getuigen van het onderzoek (12). De krijgsauditeur is trouwens bevoegd zonder de bijstand van de officieren-commissarissen een onderzoek in te stellen, telkens de militaire overheid de onmogelijkheid vaststelt wegens dienstredenen, de militaire leden van de rechterlijke commissie aan te duiden (13).

Op burgerlijk vlak, wordt het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter verleend (14). Betwist wordt of deze magistraat alleen, zonder tussenkomst van het openbaar ministerie, bevel tot aanhouding verlenen mag (15). Volgens de heer d'Anethan is deze tussenkomst niet vereist (16). De heer Hayoit de Termicourt verdedigt de tegenovergestelde stelling, maar neemt aan dat het voldoende is de procureur des konings te « horen » (17).

Artikel 164 van het wetboek van 1814 geeft aan de krijgsraad bevoegdheid om, ambtshalve of op vordering van het openbaar ministerie, de voorlopige hechtenis van een verdachte gedurende het onderzoek van de zaak te bevelen wanneer hij oordeelt « dat de zaak is van dien aard dat een beschuldigde onder verzekerde bewaring behoort te worden gesteld » (18). Deze wettelijke beschikking is te vergelijken met de artt. 193, 214 en 316 van het wetboek van strafvordering die aan de korrectionele rechtbank, het hof van beroep en aan de voorzitter van het hof van assisen het recht geven in sommige gevallen bevel tot aanhouding te verlenen (19).

4. De voorwaarden tot het verlenen van een bevel tot aanhouding.

Naar luid van artikel 1 van de wet van 20 april 1874 mag de onderzoeksrechter, na voorafgaande ondervraging, slechts een bevel tot aanhouding tegen een verdachte verlenen indien het ten laste gelegde feit een gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kan medebrengen en op de dubbele voorwaarde — indien de beschuldigde een verblijf in België heeft en het feit geen dwangarbeid van 15 tot 20 jaar of een zwaardere straf kan medebrengen — dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden bestaan en dat die maatregel door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt.

Daarentegen beschikt artikel 56 van het wetboek van 1814 eenvoudig: « wanneer een beklaagde zich niet in arrest bevindt, zullen commissarissen (t.t.z., sedert de wet van 15 juni 1899, de rechterlijke commissie) bevoegd zijn, telkens, na den afloop van een verhoor, denzelfden te stellen in arrest, wanneer zij vermeenen dat de omstandigheden dit vorderen... ».

Onmiddellijk wordt vastgesteld dat slechts één van de vele voorwaarden in de wet van 20 april 1874 opgesomd ook in het wetboek van 1814 vermeld wordt: de voorafgaande ondervraging van de verdachte. Deze formaliteit behoort trouwens tot de rechten van de verdediging. Haar verzuim zou de openbare orde krenken en de nietigheid van het bevel tot aanhouding voor gevolg hebben (20). Dit is waar zowel in gewone als in militaire strafrechtspleging.

Moet uit de afwezigheid van de andere voorwaarden in de wet van 1874 voorzien, afgeleid worden dat de

militaire rechtsonderhorige op dit gebied aan de grootste willekeur bloot gesteld is, terwijl de burgerlijke verdachte gevrijwaard is tegen elke ongerechtvaardigde beperking van zijn recht op vrijheid. Dit besluit zouden wij niet zonder meer durven bijtreden.

De wet van 20 april 1874 laat de voorlopige hechtenis slechts toe indien het ten laste gelegde feit een gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kan medebrengen. Dit is zeker een duidelijke norm die de burgerlijke verdachte tegen elke beperking van zijn vrijheid vrijwaart wegens een misdrijf dat niet ten minste een *maximum* van drie maanden gevangenisstraf medebrengt (21). Maar de werkelijke draagwijdte van deze waarborg is echter zeer beperkt. Terecht oordeelde de wetgever dat « de misdrijven met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld te weinig belang hadden om de strengheid van de voorlopige hechtenis te wettigen » (22). Dit is zo vanzelfsprekend dat men zich de vraag stellen mag of bij gebrek aan deze beschikking vele bevelen tot aanhouding wegens dergelijke feiten zouden verleend worden. Het antwoord moet ontkennend luiden, al was het maar, zoals het verslag aan de Kamer het vaststelde, omdat de misdrijven met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld « uitzonderlijk zeldzaam » zijn (22). Dit is ook waar op militair strafrechtelijk gebied. Naar ons weten, werd nooit een bevel tot aanhouding tegen een militaire verdachte verleend wegens een feit door het gewoon strafwetboek met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld. Wat de militaire misdrijven *stricto-sensu* betreft, kent het militair strafwetboek slechts twee misdrijven die, gepleegd door militairen beneden de rang van officier, een straf van minder dan drie maanden gevangenis medebrengen: het feit voor een schildwacht van dronken of slapend gevonden te worden en de postverlating zonder op schildwacht te staan, in tijd van vrede, beteugeld door de artt. 24, 4 en 25, 1 van het militair strafwetboek met tuchtstraffen alleen.

Op gewoon strafrechtelijk gebied, is het bevel tot aanhouding fakultatief wanneer de voorziene straf tussen drie maanden gevangenisstraf en 10 tot 15 jaar dwangarbeid ligt. De voorlopige hechtenis wordt echter de regel indien de wet dwangarbeid van 15 tot 20 jaar of een zwaardere straf voorziet. In dit geval is de onderzoeksrechter verplicht bevel tot aanhouding af te leveren. Hij kan de verdachte slechts in vrijheid laten op eensluidend advies van de procureur des konings (23). Een wettelijke beschikking die van de voorlopige hechtenis de regel maakt en van de vrijheid van de verdachte de uitzondering, is op militair strafrechtelijk gebied onbekend. De strafmaat, hoe hoog zij ook moge oplopen, verplicht de rechterlijke commissie nooit bevel tot aanhouding te verlenen (24).

Als de burgerlijke verdachte zijn verblijf in België heeft, kan het bevel tot aanhouding niet verleend worden tenzij in gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden, wanneer die maatregel door het belang van de openbare veiligheid wordt vereist. *A contrario*, heeft de verdachte geen verblijf in België, dan kan hij van zijn vrijheid beroofd worden om de enige reden dat hij een misdrijf pleegde waarop een straf van drie maanden gevangenis staat. Bij gebrek aan een verblijf in België bestaat immers een vermoeden *juris tantum* dat de verdachte zich door de vlucht aan de justitie zal trachten te onttrekken (25). Maar de vraag te weten of de verdachte een verblijf in België heeft, is een feitenkwestie waarover de onderzoeksrechter vrij beslist. Zijn beslissing ontsnapt trouwens aan het toezicht van het hof van cassatie (26). Een woonplaats in de juridische zin van het woord is niet voldoende (27). Het behoort

de onderzoekende magistraat na te gaan of de verdachte, in feite, werkelijk en met een zekere bestendigheid op een bepaalde plaats vertoeft (28).

Wanneer nu de onderzoeksrechter oordeelt dat de verdachte inderdaad een verblijf in België heeft, zal hij slechts een bevel tot aanhouding mogen afleveren op de dubbele voorwaarde dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden bestaan en dat die maatregel door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt (29). Maar, ook hier, beslist de onderzoeksrechter vrij of deze voorwaarden vervuld zijn. Dit zijn eveneens feitenkwesties die aan het toezicht van het hof van cassatie ontsnappen (30). Indien het niet volstaat zonder meer het bestaan van gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden in het bevel tot aanhouding te bevestigen zonder deze nader te omschrijven (31), zal de onderzoeksrechter nochtans aan de voorschriften van artikel 2 van de wet van 20 april 1874 voldoen door, bij voorbeeld, aan te halen: de noodzakelijkheid de verdachte te verhinderen de getuigen te beïnvloeden, overleg met zijn mededaders of medeplichtigen te plegen, zijn misdadige handelingen te herhalen, het product of de sporen van het misdrijf te doen verdwijnen, zich aan de justitie te onttrekken, of nog het schandaal of de onlust die de aanwezigheid van de verdachte onder zijn medeburgers zou verwekken (32), of zelfs de dronkenschap van de voerder die door zijn schuld iemand verwondt en de noodzakelijkheid de verstandhouding tussen hem en een derde te verhinderen (33). Zo blijkt het dat, indien de vereiste van gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden theoretisch het recht bevel tot aanhouding te verlenen fel beperkt, zij nochtans in de praktijk een zeer ruime appreciatievrijheid aan de onderzoekende magistraat erkent.

Zo is het ook met het begrip «belang van de openbare veiligheid» (34). Bij de toepassing van de wet, leert de procureur-generaal Fr. de le Court, zal de magistraat zich niet aan de strikte betekenis van de woorden «belang van de openbare veiligheid» houden, maar hij zal in elk bijzonder geval al de omstandigheden in overweging nemen die tot dat «moeilijk te bepalen» begrip van gedachten en feiten kunnen behoren (35). De openbare orde moet trouwens niet rechtstreeks in gevaar worden gebracht (36). Die voorwaarde kan vervuld geacht worden door het feit alleen dat een misdrijf van een zeker belang gepleegd werd. Daardoor werd de openbare orde gestoord en haar belang eist dat alle middelen van aard om een snelle en doeltreffende beteugeling te verzekeren aangewend zouden worden (37). Het hoort de onderzoeksrechter toe te beslissen of de voorlopige hechtenis één van die middelen is geschikt om de gestoorde openbare orde te herstellen, hetgeen, nogmaals, een ruime appreciatievrijheid veronderstelt.

Noodgedwongen komt men tot de vaststelling dat de wet van 20 april 1874 in de praktijk de waarborgen niet verzekert die zij in haar tekst voorziet (38).

De echte waarborg van het recht op vrijheid is trouwens minder te zoeken in het bestaan van een wettelijke geschreven beschikking dan wel in de tussenkomst van een bevoegd magistraat handelend overeenkomstig een algemeen legaliteitsbeginsel (39). Veel meer dan door de tekst van de wet van 20 april 1874, is het recht op vrijheid gevrijwaard door de geest van die wet. Die geest dringt zich natuurlijkerwijze aan de Belgische magistraat op, of hij tot de burgerlijke of militaire rechtsmacht behoort, of hij de wet van 1874 of het wetboek van 1814 toepast (40). Dienaar van een Rechtsstaat die de individuele vrijheden eerbiedigt, zal hij van zijn macht een verdachte onder bevel tot aan-

houding te plaatsen slechts met de meeste omzichtigheid gebruik maken.

Zoals de burgerlijke magistraat, zal ook de militaire magistraat in geweten nagaan of, gezien de omstandigheden ter zake, het bevel tot aanhouding als absoluut noodzakelijk voorkomt. Maar in deze beoordeling, zal de militaire magistraat met de voorwaarden eigen aan het militair leven rekening moeten houden.

De militaire staat legt aan een groot aantal mannen een plicht van samenleving van elk ogenblik, bij dag en bij nacht, op. De militaire sociale orde, die op burgerlijk vlak met de openbare orde overeenstemt, is ondenkbaar zonder een vrijwillige en zo nodig streng opgelegde tucht. De wet van 15 maart 1815, inhoudende het reglement op de militaire tucht, beteugelt met onmiddellijk ten uitvoer gelegde vrijheidsstraffen de kleinste inbreuken op de tucht. Hoe zou dan kunnen geduld worden, zonder de militaire openbare orde ernstig in gevaar te brengen, dat een soldaat, die zich aan zulke zware feiten schuldig maakte dat de wetgever hen als militaire misdrijven strafbaar stelde, zonder maar enigszins verontrust te worden, verder met zijn kamergenoten zou omgaan, in hun midden zijn maaltijden zou genieten, samen met hen aan de oefeningen zou deelnemen, in een woord zijn aanwezigheid aan de andere soldaten zou opdringen.

In een zuiver moreel perspectief, ware het onaanneembaar aan eerlijke jonge mensen de aanwezigheid op te leggen van iemand wiens onzedelijke of asociale gedragingen, beteugeld door het gewoon of militair wetboek van strafrecht, de afkeuring, de afkeer of zelfs eenvoudig een ongezonde nieuwsgierigheid opwekken.

De voorlopige hechtenis is soms een bescherming voor de militaire verdachte zelf. Een burger die zich aan de justitie onttrekt, wordt bij verstek veroordeeld; een militair die zijn eenheid uit vrees voor de krijgsraad verlaat, maakt zich schuldig aan desertie... (41).

Men ziet het, de gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden die in de motieivering van een bevel tot aanhouding zo dikwijls ingeroepen worden, krijgen in het militaire gemeenschapsleven hun volle betekenis. Zo blijkt het dat, indien de bevelen tot aanhouding talrijker zijn op militair dan op gewoon strafrechtelijk vlak, de reden daarvan niet moet gezocht worden in een grotere appreciatievrijheid aan de militaire magistraat door het wetboek van 1814 erkend, maar wel in de speciale vereisten van het militair leven en van de krijgstucht. Diezelfde vereisten vorderen anderzijds een snelle bestraffing van de misdrijven en dus een snel doorgevoerd gerechtelijk onderzoek. Hieruit volgt dat, indien de voorlopige hechtenis menigvuldiger op militair strafrechtelijk vlak voorkomt, de vrijheidsberoving nochtans telkens van veel kortere duur is dan op burgerlijk gebied.

5. De motieivering van het bevel tot aanhouding.

Overeenkomstig artikel 96 van het wetboek van strafvordering zal het bevel tot aanhouding de opgave van het feit voor hetwelk het verleend werd bevatten, met de vermelding van de wet die het een misdaad of wanbedrijf verklaart. Artikel 2 van de wet van 20 april 1874 vergt bovendien, in de gevallen waar het vereist is, dat de gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden, die in het belang der openbare veiligheid het bevel tot aanhouding wettigen, zouden omschreven worden.

Deze wettelijke voorschriften zijn niets anders dan een toepassing van artikel 7, 3e lid, van de Grondwet volgens hetwelk niemand dan uit kracht van een met

of driemaandelijke terugbetalingen van kapitaal geschieden. Het is b.v. opvallend dat de wiskunde-handboeken van het secundair onderwijs wel formules en oefeningen bevatten voor het berekenen van het kapitaal, de annuïteit en de looptijd, maar dat zij het vraagstuk van de berekening van de rente, vertrekkend van de drie zo juist genoemde bekenden, buiten beschouwing laten met vermelding dat zulke berekening speciale moeilijkheden meebrengt, die worden geacht buiten het bereik te liggen van een student in het secundair onderwijs.

Het ligt dan ook voor de hand dat zulk delicaat en ingewikkeld systeem de wetgever ongeschikt leek om aan lieden met geringe ontwikkeling een middel aan de hand te doen om zelf te controleren of er ten hunnen laste geen overdreven rente aangerekend wordt. Vandaar dat zijn voorkeur ging naar een weliswaar fictief maar tevens eenvoudig systeem, dat hem nochtans voldoende doeltreffend leek.

NOOT 2: Het lijkt zonderling dat hij die een gelijkwaardige rente (van meer dan 13 procent) aanreken op een gewone lening, die niet onder de toepassing van de wet van 1957 valt, kan vervolgd worden hoofdens woeker, op grond van artikel 494 S.W.B. Nochtans is dit ook verklaarbaar. Blijkens de bewoordingen van het strafwetboek is men immers slechts straffbaar wanneer men «gewoonlijk misbruik maakt van de zwakheden of van de hartstochten van de ontlener». De veroordelingen hebben dan ook meestal betrekking op gevallen die medelijden wekken met de ontlener (b.v. lening voor het bekostigen van een heelkundige bewerking, een bevalling, een begrafenis, enz.). Die toestand doet zich over het algemeen niet voor bij contracten van aankoop op afbetaling, die blijkens de economische statistieken vooral aangewend worden voor de aankoop van luxe-artikelen (auto's, T.V.-toestellen, enz.). Het is dus begrijpelijk dat de wetgever voor dit soort contracten hogere rentevoeten dult.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 1 juli 1964.

Vrederechter: M. Fr. Struyf.

Advocaten: Mrs. Dhondt en Mertens de Wilmars.

Gemeentebelastingen. — Verzet tegen dwangbevel. — Belasting op vertoningen. — Modeshows.

Het verzet tegen een dwangbevel ter zake van indirecte gemeentebelastingen moet gericht worden tegen de gemeente vertegenwoordigd door haar College van Burgemeester en Schepenen en niet tegen de gemeentevontvanger die slechts een invorderingsagent is.

Een modeshow waarbij geen beroep wordt gedaan op de medewerking van mannequins wier naam of persoonlijkheid meer aantrekkelijk kunnen zijn dan de voor te stellen modellen zelf en welke niet gepaard gaat met andere bijzonderheden die aan de show het karakter van een mondaniteit geven, is als zodanig geen belastbare vertoning in de zin van het gemeentelijk taksreglement.

N.V. Grote Antwerpse Hotels t/ Stad Antwerpen.

Aangezien de ontvankelijkheid van het verzet door verweerder op verzet betwist wordt op grond dat hij als Ontvanger der stadsbelastingen slechts een invorderingsagent is tegen wie het verzet niet kan gericht worden;

Aangezien dit middel dat door de verzetmakende partij niet beantwoord wordt gegrond voorkomt;

Aangezien over de grond het verzet tot doel heeft in rechte te horen zeggen dat verweerder op verzet van de verzetmakende partij ten onrechte de belasting op vertoningen en gemakkelikheden geëist heeft op grond dat deze laatste op 23 september 1963 in haar lokalen bekend onder de naam «Zaal Chantilly» een modeshow gehouden heeft, welke modeshow niet als vertoning of gemakkelikheden aan te merken is in de zin van de bepalingen van het gemeentelijk belastingreglement en door haar niet georganiseerd werd;

Aangezien verweerder op verzet dit middel volstrekt betwist aanvoerend dat het woord «vertoning» in brede zin moet worden begrepen en elk schouwspel omvat dat aan een publiek voor zijn vermaak is aangeboden onverschillig of dit al dan niet met publicitaire doeleinden geschiedt; dat een modeshow aan dit begrip beantwoordt;

dat de verzetmakende partij in wier lokalen de modeshow plaatsgreep tot tegenbewijs moet gehouden worden voor de organisator van die vertoning; dat dusdanig tegenbewijs niet geleverd is;

Aangezien naar luid van artikel 2 van het gemeentelijk reglement voormeld, wie gewoonlijk of bij gelegenheid openbare vertoningen organiseert en daarvoor inkomgeld doet betalen een speciale belasting verschuldigd is, ook wanneer de vertoningen in privéclubs of andere lokalen plaatsgrijpen wanneer zij aanleiding tot enigerlei heffing geven;

Aangezien ten deze een modeshow om deze voor een vertoning te kunnen houden niet mag beoordeeld worden naar een theoretische en onveranderlijke norm b.v. naar de plaats waar deze gegeven wordt maar naar al de gegevens en omstandigheden van het geval;

Aangezien Wij van oordeel zijn dat een modeshow ingericht door een der vele handelsfirma's van Haute Couture van de stad met het doel de nieuwe modellen van haar kledingcollecties voor het komend seizoen aan haar kleinteel voor te stellen, zonder daartoe een beroep te doen op de medewerking van mannequins wier naam en persoonlijkheid even of meer aantrekkelijk kunnen zijn dan de voor te stellen modellen zelf en welke voorstelling niet gepaard gaat met andere bijzonderheden die aan de show het karakter van een mondaniteit geven, niet kan aangezien worden als een vertoning of gemakkelikheden in de zin van het gemeentelijk reglement voormeld;

Dat zulks overigens door verweerder op verzet impliciet toegegeven wordt waar zij een onderscheid maakt tussen modeshows naar de plaats waar deze gegeven worden in een modehuis of in een consumptiezaal;

Dat evenwel de criteria van dit onderscheid niet steekhoudend zijn daar vanzelfsprekend een modeshow gegeven in een modehuis ook het karakter van een gemakkelikheden of minstens van een vertoning kan hebben naargelang de wijze waarop zij ingericht wordt, het optreden van gekende mannequins, de ontvangst waarmede zij gepaard gaat, de aard van het publiek enz. met andere woorden naargelang zij al dan niet aangeboden wordt aan een publiek voor zijn vermaak;

Aangezien Wij dan ook van oordeel zijn dat het bloot feit dat een modeshow in een consumptiezaal gegeven wordt niet volstaat om ze als een vertoning te kunnen beschouwen; dat overigens voor dusdanige gelegenheid een modehuis ook als consumptie-aangelegenheid kan gebruikt worden;

Aangezien niet bewezen is dat de litigieuze modeshow iets anders geweest is dan een gewone voor-

stelling van modellen van klederecollecties van een bepaald modehuis aan een publiek uitgezocht niet om zich te komen vermaken maar om te kopen, zodat zij niet als vertoning of vermakelijkheid kan weerhouden worden;

Aangezien bovendien verweerster op verzet die voor de levering van het bewijs van haar vordering instaat in gebreke blijft te bewijzen dat de verzetmakende partij de litigieuze modeshow ingericht heeft;

Aangezien daartegenover door de hiervan overgelegde bescheiden vaststaat dat de litigieuze modeshow ingericht werd door de firma Andersen Couture; dat de uitnodigingen en het voorbehouden der plaatsen door deze firma gebeurd zijn, dat de verzetmakende partij niets anders gedaan heeft dan haar salons aan gezegde firma te verhuren onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat alle gebeurlijke taksen voor rekening van de huurster waren;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter voornoemd; rechtdoende op tegenpraak;

Verklaren het verzet tegen verweerder op verzet niet ontvankelijk;

Verklaren het verzet tegen verweerster op verzet ontvankelijk en gegrond;

Zeggen voor recht dat de geëiste belasting niet verschuldigd is, dat het dwangbevel uitgevaardigd op 4 mei 1964 en waartegen verzet, nietig is en als niet bestaande moet beschouwd worden;

Veroordelen verweerster op verzet tot de helft der gedingskosten tot heden voor het geheel begroot op de som van honderdtachtig frank;

Laten de overige helft der gedingskosten voor rekening van de verzetmakende partij.

MEDEDELINGEN

**Juridisch Colloquium van het Europa-College te Brugge
(8, 9 en 10 april 1965)**

Gemeenschapsrecht en nationaal recht

De juridische afdeling van het Europa-College richt op 8, 9 en 10 april 1965 een juridisch colloquium in, gewijd aan het thema: « Gemeenschapsrecht en nationaal recht. Weerslag en toepassing van het gemeenschapsrecht in de nationale rechtsstelsels ».

Dit zo actuele als voor de ontwikkeling van het gemeenschapsrecht essentiële probleem zal worden bestudeerd onder zijn verschillende aspecten: constitutioneel aspect (o.m. het probleem van de latere, met het Verdrag of een verordening strijdige wet), de rol van de nationale uitvoerende en wetgevende macht (bij het in werking stellen van de niet rechtstreeks toepasselijke gemeenschapsregels), juridictioneel aspect (rol van de nationale rechtscolleges en prejudiciële vragen).

Meteen zal het colloquium ook twee aspecten onderzoeken van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden:

1. Is de Conventie bindend voor de Gemeenschap?
2. De toepassing ervan door de nationale rechtscolleges.

Ten slotte zal op zaterdag 10 april, in een afzonderlijke sectie, het probleem worden behandeld van de extra-territoriale werking van anti-trust-wetgevingen, meer bijzonder van de anti-trust-wetgeving van de Gemeenschap.

Het programma werd als volgt vastgesteld:

Donderdag 8 april:

9.30 u.: Ontvangst van de deelnemers.

10.00 u.: Studie van het grondwettelijke aspect van het onderwerp: « De voorrang van het gemeenschapsrecht op het nationaal recht ». Karakter en grenzen van de in het Verdrag besloten overdracht van bevoegdheden. Voorzitter: de heer ambassadeur C. F. Ophuls. Verslaggever: de heer Maurice Lagrange, Raadsheer bij de Raad van State van Frankrijk, gewezen advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

14.30 u.: Studie van het grondwettelijk aspect (vervolg en slot).

« De positie van het gemeenschapsrecht in het recht van de lidstaten ». Het probleem van de latere, met het Verdrag of met een verordening strijdige wet.

Voorzitter: de heer P. Pescatore, gevolmachtigd minister, Professor aan de Universiteit van Luik.

Verslaggever: de heer Nicola Catalano, advocaat bij het Hof van Beroep te Rome, gewezen rechter bij het Hof van Justitie van de E.E.G.

Meteen: « Is de Conventie van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden bindend voor de gemeenschap? »

Verslaggever: de heer Michel Waelbroeck, Docent aan de Vrije Universiteit van Brussel.

Vrijdag 9 april:

9.30 u.: « De rol van de nationale uitvoerende en wetgevende macht bij het in werking stellen van de niet rechtstreeks toepasselijke regels van het gemeenschapsrecht. »

Voorzitter: Professor Riccardo Monaco, rechter bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Verslaggevers: de heer Marc Sohler, juridisch adviseur van de E.E.G.-Commissie en Mevrouw Megret, Diplômée d'Etudes Supérieures van de Rechtsfaculteit van Parijs.

14.30 u.: « De rol van de nationale hoven en rechtbanken. Hun bevoegdheid en taak bij de toepassing van het gemeenschapsrecht. »

Voorzitter: de heer G. Van Hecke, Professor aan de Rechtsfaculteit van de Universiteit van Leuven.

Verslaggever: de heer Fritz Münch, Professor aan de Universiteit te Bonn.

Meteen: « De toepassing van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden door de nationale rechtscolleges. »

Verslaggever: de heer Dr. Karel Vasak, hoofdadministrateur bij de Directie van de Rechten van de Mens van de Raad van Europa.

Zaterdag 10 april:

9.30 u. Twee gelijktijdig zetelende secties:

A. « De rol van de nationale rechtscolleges » (vervolg en slot). « De prejudiciële vragen. »

Voorzitter: de heer Michel Gaudet, directeur-generaal bij de Juridische Diensten van de E.E.G.

Verslaggever: de heer Freddy Dumon, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie van België en Professor aan de Rechtsfaculteit aan de Vrije Universiteit van Brussel.

B. « De extra-territoriale gevolgen van de anti-trust-wetgevingen. »

Voorzitter: Lord Justice Diplock.

Verslaggevers: de heren J. J. A. Ellis, advocaat-en

Procureur te Den Haag, en J. A. Mann, Solicitor te Londen.

15.00 u.: Slotzitting, onder voorzitterschap van de heer Jean Rey, lid van de E.E.G.-Commissie en voorzitter van de beheerraad van het Europa-College.

Toespraken van de heren W. Hallstein, voorzitter van de E.E.G.-Commissie; Norman Marsh, Directeur van het British Institute of International and Comparative Law en Ch. J. Hammes, Voorzitter van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Engels en Frans zullen de gewone voertalen zijn. De deelnemers zullen op voorhand de tekst van de verschillende verslagen ontvangen.

Slechts een zeer korte inleiding door de verslaggever zal telkens de discussie voorafgaan.

Het Colloquium gaat door in het Studententehuis van het Europa-College, Sint-Jacobstraat 41, Brugge.

Voor bijkomende inlichtingen is men verzocht zich te wenden tot de Directeur van het Colloquium, de heer A. de Vreese, Raadsheer in het Cassatiehof, Professor aan het Europa-College, Europa-College, Dijver, 11, Brugge.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen: jg. 1964 - nr. 12:

Harme P. en Bourseau R., De bronnen en de wezenlijke aard van de burgerlijke verantwoordelijkheid van de notaris. — Rechtspraak. — Wetgeving.

De Gemeente: jg. 1964 - nr. 12:

Editoriaal. — Boitsfort J., Het nieuw Gemeentefonds. — Rechtspraak. — Van Nierop M., Aanvaard, Mijne Heren, de uitdrukking enz...

Nederlands Juristenblad: jg. 1965 - nr. 2:

Drabbe, L. W. M. M., Systematische toepassing van artt. 19 en 19a W.v.B.Rv. — Scheffer H. E., De Haagse conferentie over een eenvormig internationaal kooprecht (II, slot). — Langemeijer G. E., Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts. — Diamond W., Beroep van een niet onder curatele geplaatste krankzinnige op lucida intervalla. — Hardenberg L., Nederlandse Vereniging voor Zeerecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1965 - nr. 4842:

Schuttevaer H., Het ontwerp ener nieuwe Successiewet (I). — Berretty L. F., Enige opmerkingen over de metingsstaten kadaster nr. 75 gezien als wijzigingbrengr in de toegangspoort tot de boekhouding op de openbare registers (art. 1265 B.W.) (I). — Gerbrandy S., Overzicht der Nederlandse rechtspraak: Zakenrecht (II).

Ars Aequi: jg. 1964-65 - nr. 3:

Van Campen M. J., De beperking van de zeggingsmacht van de algemene vergadering van aandeelhouders in de N.V. Van Breda H., Antwoord aan Mr. C. F. Ruter, naar aanleiding van: Enkele opmerkingen naar aanleiding van Auschwitz-proces, 47e en 48e zittingsdag.

Arbitrale Rechtspraak: jg. 1965 - nr. 527:

Rechtspraak.

Annales de Droit et de Sciences Politiques: jg. 1964 - nr. 4:

Charles R., La loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation. — Rigauw F., Les personnes morales en droit international privé.

Journal des Tribunaux: jg. 1965 - nr. 4473:

Boels J. J., L'incidence du défaut d'immatriculation au registre du commerce sur la procédure. — Jurisprudence. — Chronique Judiciaire.

Annales de la Faculté de Droit de Liège - jg. 1964 - nr. 3:

Graulich P., J. P. Dombret. — Dabin L., Sociétés momentanées et sociétés en participation. — Flamme M. A., Associations momentanées et groupements d'entreprises. — Boon J. A., Problèmes juridiques soulevés par la conclusion de consortiums internationaux. — François L., Transformation d'entreprise et « cession de personnel ».

Jurisprudence du Port d'Anvers: jg. 1964 - nr. 9 & 10:

Arbordage. — Affrètement maritime. — Dépôt et sequestre (Contrat de). — Privilèges. — Procédure. — Transport (Contrat de). — Vente (Contrat de).

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat: jg. 1964 - nrs. 20.816 à 20.830:

Subrogation. — Convention. — Donation. — Séparation de biens. — Séparation de biens. — Servitude. — Timbre. — Taxe sur les contrats d'entreprise. — Taxe de transmission. — Taxes assimilées au timbre. — Succession. — Taxe annuelle sur les contrats d'assurance. — Harmel & Bourseau R., Les sources et la nature de la responsabilité civile des notaires. — Baeteman G., De hervorming van het huwelijksgoederenrecht in West-Europa.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités: jg. 1964 - nr. 10:

Fonteyne J., L'évolution des revenus des travailleurs. — Causalité. — Décret vendémiaire. — Clinique dentaire. — Huissier. — Ascenseur. — Chemin de fer. — Rêgl. général. — Règles usuelles. — Ayant dr.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Versijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De gerechtelijke voorlopige hechtenis op burgerlijk en militair vlak^(*)

(Vergelijkende studie van de wet van 20 april 1874 en van het wetboek van 20 juli 1814)

1. De voorafgaande vrijheidsberoving.

Naar luid van artikel 7 van de grondwet kan niemand, tenzij hij op heterdaad betrapt wordt, aangehouden worden dan uit kracht van een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet betekend worden bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uren.

Overeenkomstig deze grondwettelijke beschikking, geven de artt. 40, 49 en 50 van het wetboek van strafvordering aan de procureur des konings en zijn hulp-officieren het recht de aanhouding te bevelen van een verdachte in geval van ontdekking op heterdaad van een misdaad of wanbedrijf en in de daarmee gelijk gestelde gevallen. Artikel 106 van het wetboek van strafvordering gelast trouwens in diezelfde onderstelling ieder drager van het openbaar gezag en zelfs ieder ander persoon de dader aan te houden en hem voor de procureur des konings te brengen. Zo ook beveelt artikel 16 van het wetboek van strafvordering aan de veldwachters en boswachters bij ontdekking op heterdaad van een met gevangenisstraf strafbaar misdrijf of als iemand door het openbaar gerucht wordt aangeklaagd, de verdachte aan te houden en hem voor de vrederechter of de burgemeester te leiden (1). In uitvoering van artikel 125 van de wet van 28 germinal jaar VI en artikel 11 van het algemeen reglement van 30 januari 1815 betreffende de maréchaussée, zullen de rijkswachters ieder persoon op heterdaad betrapt of vervolgd door het openbaar gerucht opsporen en vatten.

Bovendien, niettegenstaande de tekst van artikel 7 van de grondwet, besliste ons Hof van Cassatie tot tweemaal toe, op grond van het verslag uitgebracht op 9 december 1830 door Charles de Brouckère, in naam van de centrale sectie, aan het Nationaal Kongres, dat de agenten van de gerechtelijke politie een persoon verdacht van een misdaad of een wanbedrijf en tegen wie zware vermoedens van schuld bestaan, mogen

vatten ten einde hem ter beschikking van het gerecht te stellen (2) (3).

Voormelde overheden, en gebeurlijk de gewone burger, oefenen dit aanhoudingsrecht uit zowel ten opzichte van de rechtsonderhorigen van de gewone rechtbanken als ten overstaan van de personen onderworpen aan de bevoegdheid van de militaire rechtsmacht.

Op militair vlak, is nog een bijzondere vorm van aanhouding door artikel 5 van het wetboek van « regtspleging bij de landmagt » van 20 juli 1814 voorzien. Ieder officier of onderofficier is er toe gehouden arrest op te leggen aan alwie lager in rang is, zodra hij weet of naar alle waarschijnlijkheid vermoedt dat de ondergeschikte zich aan een misdaad of aan een zware strafrechtelijke inbreuk of tuchtfout schuldig maakte (4). In dit verband weze opgemerkt dat de onderzoeksrechter, overeenkomstig de artt. 91 en 92 van het wetboek van strafvordering, over een bijna onbeperkt recht tot aanhouding beschikt ten opzichte van de rechtsonderhorigen van de gewone rechtbanken tegen wie hij een bevel tot medebrenging kan verlenen (5).

Eens aangehouden, moeten de militaire zowel als de burgerlijke rechtsonderhorigen (7) binnen de 24 uren verschijnen voor de gerechtelijke overheid, bevoegd om over de voorlopige hechtenis te beslissen (8). Van dit ogenblik af zullen zij echter uiteenlopende wegen volgen, daar de wetgeving op de voorlopige hechtenis op burgerlijk en militair vlak verschillend is.

2. De wetgeving.

De wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis is vreemd aan de voorlopige hechtenis in militaire strafvordering. Op militair vlak, wordt zij hoofdzakelijk door de « Regtspleging bij de landmagt » van 20 juli 1814 geregeld (9).

3. De bevoegde gerechtelijke overheden.

Artikel 56 van het wetboek van 1814 gaf aan de officieren-commissarissen bevoegdheid om bevel tot aanhouding tegen de militaire rechtsonderhorigen te

(*) Tekst van een mededeling aan het seminarie van militair strafrecht en oorlogsrecht, gehouden te Brussel, de 25 januari 1964. Cfr. *Revue de droit pénal et de criminologie*, 1963-1964, blz. 651-667 : « La détention préventive judiciaire en matière civile et militaire ».

verlenen. Sedert de wet van 15 juni 1899, inhoudende de titels I en II van het wetboek van strafrechtspleging voor het leger, werd deze macht aan de rechterlijke commissie bij de zetel van de krijgsraad toegekend ⁽¹⁰⁾. Deze commissie is het onderzoeksorgaan in de militaire strafrechtspleging. Zij bestaat uit de krijgsauditeur, die haar voorzit, uit een kapitein en een luitenant ⁽¹¹⁾. De beslissing hoort de krijgsauditeur alleen toe. De rol van de officieren-commissarissen is beperkt tot deze van getuigen van het onderzoek ⁽¹²⁾. De krijgsauditeur is trouwens bevoegd zonder de bijstand van de officieren-commissarissen een onderzoek in te stellen, telkens de militaire overheid de onmogelijkheid vaststelt wegens dienstredenen, de militaire leden van de rechterlijke commissie aan te duiden ⁽¹³⁾.

Op burgerlijk vlak, wordt het bevel tot aanhouding door de onderzoeksrechter verleend ⁽¹⁴⁾. Betwist wordt of deze magistraat alleen, zonder tussenkomst van het openbaar ministerie, bevel tot aanhouding verlenen mag ⁽¹⁵⁾. Volgens de heer d'Anethan is deze tussenkomst niet vereist ⁽¹⁶⁾. De heer Hayoit de Termicourt verdedigt de tegenovergestelde stelling, maar neemt aan dat het voldoende is de procureur des konings te « horen » ⁽¹⁷⁾.

Artikel 164 van het wetboek van 1814 geeft aan de krijgsraad bevoegdheid om, ambtshalve of op vordering van het openbaar ministerie, de voorlopige hechtenis van een verdachte gedurende het onderzoek van de zaak te bevelen wanneer hij oordeelt « dat de zaak is van dien aard dat een beschuldigde onder verzekerde bewaring behoort te worden gesteld » ⁽¹⁸⁾. Deze wettelijke beschikking is te vergelijken met de artt. 193, 214 en 316 van het wetboek van strafvordering die aan de korrectionele rechtbank, het hof van beroep en aan de voorzitter van het hof van assisen het recht geven in sommige gevallen bevel tot aanhouding te verlenen ⁽¹⁹⁾.

4. De voorwaarden tot het verlenen van een bevel tot aanhouding.

Naar luid van artikel 1 van de wet van 20 april 1874 mag de onderzoeksrechter, na voorafgaande onderzaging, slechts een bevel tot aanhouding tegen een verdachte verlenen indien het ten laste gelegde feit een gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kan medebrengen en op de dubbele voorwaarde — indien de beschuldigde een verblijf in België heeft en het feit geen dwangarbeid van 15 tot 20 jaar of een zwaardere straf kan medebrengen — dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden bestaan en dat die maatregel door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt.

Daarentegen beschikt artikel 56 van het wetboek van 1814 eenvoudig: « wanneer een beklagde zich niet in arrest bevindt, zullen commissarissen (t.z., sedert de wet van 15 juni 1899, de rechterlijke commissie) bevoegd zijn, telkens, na den afloop van een verhoor, denzelfden te stellen in arrest, wanneer zij vermeenen dat de omstandigheden dit vorderen... ».

Onmiddellijk wordt vastgesteld dat slechts één van de vele voorwaarden in de wet van 20 april 1874 opgesomd ook in het wetboek van 1814 vermeld wordt: de voorafgaande ondervraging van de verdachte. Deze formaliteit behoort trouwens tot de rechten van de verdediging. Haar verzuim zou de openbare orde krenken en de nietigheid van het bevel tot aanhouding voor gevolg hebben ⁽²⁰⁾. Dit is waar zowel in gewone als in militaire strafrechtspleging.

Moet uit de afwezigheid van de andere voorwaarden in de wet van 1874 voorzien, afgeleid worden dat de

militaire rechtsonderhorige op dit gebied aan de grootste willekeur bloot gesteld is, terwijl de burgerlijke verdachte gevrijwaard is tegen elke ongerechtvaardigde beperking van zijn recht op vrijheid. Dit besluit zouden wij niet zonder meer durven bijtreden.

De wet van 20 april 1874 laat de voorlopige hechtenis slechts toe indien het ten laste gelegde feit een gevangenisstraf van drie maanden of een zwaardere straf kan medebrengen. Dit is zeker een duidelijke norm die de burgerlijke verdachte tegen elke beperking van zijn vrijheid vrijwaart wegens een misdrijf dat niet ten minste een *maximum* van drie maanden gevangenisstraf medebrengt ⁽²¹⁾. Maar de werkelijke draagwijdte van deze waarborg is echter zeer beperkt. Terecht oordeelde de wetgever dat « de misdrijven met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld te weinig belang hadden om de strengheid van de voorlopige hechtenis te wettigen » ⁽²²⁾. Dit is zo vanzelfsprekend dat men zich de vraag stellen mag of bij gebrek aan deze beschikking vele bevelen tot aanhouding wegens dergelijke feiten zouden verleend worden. Het antwoord moet ontkennend luiden, al was het maar, zoals het verslag aan de Kamer het vaststelde, omdat de misdrijven met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld « uitzonderlijk zeldzaam » zijn ⁽²²⁾. Dit is ook waar op militair strafrechtelijk gebied. Naar ons weten, werd nooit een bevel tot aanhouding tegen een militaire verdachte verleend wegens een feit door het gewoon strafwetboek met minder dan drie maanden gevangenisstraf beteugeld. Wat de militaire misdrijven *stricto-sensu* betreft, kent het militair strafwetboek slechts twee misdrijven die, gepleegd door militairen beneden de rang van officier, een straf van minder dan drie maanden gevangenis medebrengen: het feit voor een schildwacht van dronken of slapend gevonden te worden en de postverlating zonder op schildwacht te staan, in tijd van vrede, beteugeld door de artt. 24, 4 en 25, 1 van het militair strafwetboek met tuchtstraffen alleen.

Op gewoon strafrechtelijk gebied, is het bevel tot aanhouding fakultatief wanneer de voorziene straf tussen drie maanden gevangenisstraf en 10 tot 15 jaar dwangarbeid ligt. De voorlopige hechtenis wordt echter de regel indien de wet dwangarbeid van 15 tot 20 jaar of een zwaardere straf voorziet. In dit geval is de onderzoeksrechter verplicht bevel tot aanhouding af te leveren. Hij kan de verdachte slechts in vrijheid laten op eensluidend advies van de procureur des konings ⁽²³⁾. Een wettelijke beschikking die van de voorlopige hechtenis de regel maakt en van de vrijheid van de verdachte de uitzondering, is op militair strafrechtelijk gebied onbekend. De strafmaat, hoe hoog zij ook moge oplopen, verplicht de rechterlijke commissie nooit bevel tot aanhouding te verlenen ⁽²⁴⁾.

Als de burgerlijke verdachte zijn verblijf in België heeft, kan het bevel tot aanhouding niet verleend worden tenzij in gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden, wanneer die maatregel door het belang van de openbare veiligheid wordt vereist. *A contrario*, heeft de verdachte geen verblijf in België, dan kan hij van zijn vrijheid beroofd worden om de enige reden dat hij een misdrijf pleegde waarop een straf van drie maanden gevangenis staat. Bij gebrek aan een verblijf in België bestaat immers een vermoeden *juris tantum* dat de verdachte zich door de vlucht aan de justitie zal trachten te onttrekken ⁽²⁵⁾. Maar de vraag te weten of de verdachte een verblijf in België heeft, is een feitenkwestie waarover de onderzoeksrechter vrij beslist. Zijn beslissing ontsnapt trouwens aan het toezicht van het hof van cassatie ⁽²⁶⁾. Een woonplaats in de juridische zin van het woord is niet voldoende ⁽²⁷⁾. Het behoort

de onderzoekende magistraat na te gaan of de verdachte, in feite, werkelijk en met een zekere bestendigheid op een bepaalde plaats vertoeft ⁽²⁸⁾.

Wanneer nu de onderzoeksrechter oordeelt dat de verdachte inderdaad een verblijf in België heeft, zal hij slechts een bevel tot aanhouding mogen afleveren op de dubbele voorwaarde dat er gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden bestaan en dat die maatregel door het belang van de openbare veiligheid vereist wordt ⁽²⁹⁾. Maar, ook hier, beslist de onderzoeksrechter vrij of deze voorwaarden vervuld zijn. Dit zijn eveneens feitenkwesies die aan het toezicht van het hof van cassatie ontsnappen ⁽³⁰⁾. Indien het niet volstaat zonder meer het bestaan van gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden in het bevel tot aanhouding te bevestigen zonder deze nader te omschrijven ⁽³¹⁾, zal de onderzoeksrechter nochtans aan de voorschriften van artikel 2 van de wet van 20 april 1874 voldoen door, bij voorbeeld, aan te halen: de noodzakelijkheid de verdachte te verhinderen de getuigen te beïnvloeden, overleg met zijn mededaders of medeplichtigen te plegen, zijn misdadige handelingen te herhalen, het produkt of de sporen van het misdrijf te doen verdwijnen, zich aan de justitie te onttrekken, of nog het schandaal of de onlust die de aanwezigheid van de verdachte onder zijn medeburgers zou verwekken ⁽³²⁾, of zelfs de dronkenschap van de voerder die door zijn schuld iemand verwondt en de noodzakelijkheid de verstandhouding tussen hem en een derde te verhinderen ⁽³³⁾. Zo blijkt het dat, indien de vereiste van gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden theoretisch het recht bevel tot aanhouding te verlenen fel beperkt, zij nochtans in de praktijk een zeer ruime appreciatievrijheid aan de onderzoekende magistraat erkent.

Zo is het ook met het begrip «belang van de openbare veiligheid» ⁽³⁴⁾. Bij de toepassing van de wet, leert de procureur-generaal Fr. de le Court, zal de magistraat zich niet aan de strikte betekenis van de woorden «belang van de openbare veiligheid» houden, maar hij zal in elk bijzonder geval al de omstandigheden in overweging nemen die tot dat «moeilijk te bepalen» begrip van gedachten en feiten kunnen behoren ⁽³⁵⁾. De openbare orde moet trouwens niet rechtstreeks in gevaar worden gebracht ⁽³⁶⁾. Die voorwaarde kan vervuld geacht worden door het feit alleen dat een misdrijf van een zeker belang gepleegd werd. Daardoor werd de openbare orde gestoord en haar belang eist dat alle middelen van aard om een snelle en doeltreffende beteugeling te verzekeren aangewend zouden worden ⁽³⁷⁾. Het hoort de onderzoeksrechter toe te beslissen of de voorlopige hechtenis één van die middelen is geschikt om de gestoorde openbare orde te herstellen, hetgeen, nogmaals, een ruime appreciatievrijheid veronderstelt.

Noodgedwongen komt men tot de vaststelling dat de wet van 20 april 1874 in de praktijk de waarborgen niet verzekert die zij in haar tekst voorziet ⁽³⁸⁾.

De echte waarborg van het recht op vrijheid is trouwens minder te zoeken in het bestaan van een wettelijke geschreven beschikking dan wel in de tussenkomst van een bevoegd magistraat handelend overeenkomstig een algemeen legaliteitsbeginsel ⁽³⁹⁾. Veel meer dan door de tekst van de wet van 20 april 1874, is het recht op vrijheid gevrijwaard door de geest van die wet. Die geest dringt zich natuurlijkerwijze aan de Belgische magistraat op, of hij tot de burgerlijke of militaire rechtsmacht behoort, of hij de wet van 1874 of het wetboek van 1814 toepast ⁽⁴⁰⁾. Dienaar van een Rechtsstaat die de individuele vrijheden eerbiedigt, zal hij van zijn macht een verdachte onder bevel tot aan-

houding te plaatsen slechts met de meeste omzichtigheid gebruik maken.

Zoals de burgerlijke magistraat, zal ook de militaire magistraat in geweten nagaan of, gezien de omstandigheden ter zake, het bevel tot aanhouding als absoluut noodzakelijk voorkomt. Maar in deze beoordeling, zal de militaire magistraat met de voorwaarden eigen aan het militair leven rekening moeten houden.

De militaire staat legt aan een groot aantal mannen een plicht van samenleving van elk ogenblik, bij dag en bij nacht, op. De militaire sociale orde, die op burgerlijk vlak met de openbare orde overeenstemt, is ondenkbaar zonder een vrijwillige en zo nodig streng opgelegde tucht. De wet van 15 maart 1815, inhoudende het reglement op de militaire tucht, beteugelt met onmiddellijk ten uitvoer gelegde vrijheidsstraffen de kleinste inbreuken op de tucht. Hoe zou dan kunnen geduld worden, zonder de militaire openbare orde ernstig in gevaar te brengen, dat een soldaat, die zich aan zulke zware feiten schuldig maakte dat de wetgever hen als militaire misdrijven strafbaar stelde, zonder maar enigszins verontrust te worden, verder met zijn kamergenoten zou omgaan, in hun midden zijn maaltijden zou genieten, samen met hen aan de oefeningen zou deelnemen, in een woord zijn aanwezigheid aan de andere soldaten zou opdringen.

In een zuiver moreel perspectief, ware het onaanneembaar aan eerlijke jonge mensen de aanwezigheid op te leggen van iemand wiens onzedelijke of asociale gedragingen, beteugeld door het gewoon of militair wetboek van strafrecht, de afkeuring, de afkeer of zelfs eenvoudig een ongezonde nieuwsgierigheid opwekken.

De voorlopige hechtenis is soms een bescherming voor de militaire verdachte zelf. Een burger die zich aan de justitie onttrekt, wordt bij verstek veroordeeld; een militair die zijn eenheid uit vrees voor de krijgsraad verlaat, maakt zich schuldig aan desertie... ⁽⁴¹⁾.

Men ziet het, de gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden die in de motiegeving van een bevel tot aanhouding zo dikwijls ingeroepen worden, krijgen in het militaire gemeenschapsleven hun volle betekenis. Zo blijkt het dat, indien de bevelen tot aanhouding talrijker zijn op militair dan op gewoon strafrechtelijk vlak, de reden daarvan niet moet gezocht worden in een grotere appreciatievrijheid aan de militaire magistraat door het wetboek van 1814 erkend, maar wel in de speciale vereisten van het militair leven en van de krijgstucht. Diezelfde vereisten vorderen anderzijds een snelle bestraffing van de misdrijven en dus een snel doorgevoerd gerechtelijk onderzoek. Hieruit volgt dat, indien de voorlopige hechtenis menigvuldiger op militair strafrechtelijk vlak voorkomt, de vrijheidsberoving nochtans telkens van veel kortere duur is dan op burgerlijk gebied.

5. De motiegeving van het bevel tot aanhouding.

Overeenkomstig artikel 96 van het wetboek van strafvordering zal het bevel tot aanhouding de opgave van het feit voor hetwelk het verleend werd bevatten, met de vermelding van de wet die het een misdaad of wanbedrijf verklaart. Artikel 2 van de wet van 20 april 1874 vergt bovendien, in de gevallen waar het vereist is, dat de gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden, die in het belang der openbare veiligheid het bevel tot aanhouding wettigen, zouden omschreven worden.

Deze wettelijke voorschriften zijn niets anders dan een toepassing van artikel 7, 3e lid, van de Grondwet volgens hetwelk niemand dan uit kracht van een met

redenen omkleed bevel van de rechter kan aangehouden worden.

Deze grondwettelijke beschikking geldt natuurlijk ook op militair strafrechtelijk gebied. De aanhoudingsbevelen door de rechterlijke commissie verleend zullen dus gemotiveerd zijn zoals deze van de onderzoeksrechter.

6. De voorlopige hechtenis in zijn verschillende vormen.

De wet van 20 april 1874 kent buiten de gewone vrijheidsberoving, nog twee andere vormen van vrijheidsbeperking, de éne veel strenger, de andere milder.

Overeenkomstig artikel 3, 2e lid, van de wet van 20 april 1874 kan de onderzoeksrechter, als de noodwendigheden van het onderzoek het vereisen, bij gemotiveerd bevel weigering van vrij verkeer of afzondering uitspreken. Die weigering geldt ten hoogste voor drie dagen. Zij heeft alleen voor gevolg de aangehoudene af te zonderen van elk contact met de mensen van de buitenwereld, zijn advocaat inbegrepen ⁽⁴²⁾.

De krijgsauditeur put ditzelfde recht in artikel 349 van het wetboek van 1814. Alhoewel dit wetboek de duur van de afzondering niet beperkt, wordt traditioneel, overeenkomstig het beginsel door artikel 3 van de wet van 20 april 1874 gehuldigd, de weigering van vrij verkeer tot drie dagen beperkt en nooit hernieuwd ⁽⁴³⁾.

Op gewoon strafrechtelijk vlak, is de voorlopige invrijheidstelling, overeenkomstig de art. 6 en 8 van de wet van 20 april 1874, afhankelijk van de verplichting voor de verdachte om bij al de handelingen van de rechtspleging te verschijnen zodra hij daartoe gevorderd wordt, op straf van door de onderzoeksrechter van zijn vrijheid te worden beroofd. Verder kan, naar luid van artikel 10 van de wet van 20 april 1874, de voorlopige invrijheidstelling afhankelijk gemaakt worden van de verplichting, ten titel van bijkomende waarborg, een zekerheid te stellen. De rechter oordeelt vrij nopens de gepastheid deze waarborg te eisen en nopens zijn bedrag ⁽⁴⁴⁾.

De artt. 6 en 8 van de wet van 20 april 1874 zijn te vergelijken met de artt. 59, 60, 64 en 65 van het wetboek van 1814. Deze artikelen verplichten de in vrijheid gestelde of gelaten verdachte voor de rechterlijke commissie of de krijgsraad te verschijnen telkens hij daartoe gevorderd wordt, op straf, indien hij na een *tweede uitnodiging* niet verschijnt, onder bevel tot aanhouding geplaatst te worden. Het wetboek van 1814 kent de zekerheidstelling niet. Het is de rechterlijke commissie nochtans toegelaten de voorwaarden tot de invrijheidstelling te bepalen en namelijk, overeenkomstig de beginselen van de wet van 20 april 1874, het stellen van een borgsom te eisen ⁽⁴⁵⁾.

Het wetboek van 1874 is liberaler dan de wet van 1814 in die zin dat het verschillende mildere vormen van vrijheidsbeperking toelaat. Zo kunnen de rechterlijke commissie en de krijgsraad ofwel de gewone vrijheidsberoving, ofwel één van vele vormen van arrest door het tuchtreglement van 15 maart voorzien bevelen, zoals, bij voorbeeld, het enkel arrest in de kamer, het kwartier- of stadsarrest, of zelfs, ten opzichte van de officieren, het arrest in hun woning ⁽⁴⁶⁾.

7. Toezicht op en einde van de voorlopige hechtenis.

Het toezicht op de voorlopige hechtenis zoals het door de artt. 4, 5 en 19 van de wet van 20 april 1874 geregeld is kan schematisch als volgt samengevat worden: het bevel tot aanhouding moet een eerste maal binnen

de vijf dagen van de ondervraging door de Raadkamer bevestigd worden en vervolgens om de maand door die kamer verlengd worden tot over de betichting uitspraak gedaan wordt. Tegen de beschikkingen van de raadkamer kan voor de kamer van inbeschuldigingstelling beroep worden aangetekend.

Toezicht op de voorlopige hechtenis is in de militaire strafvordering onbekend. De beslissingen van de rechterlijke commissie hoeven door een onderzoeksgerecht niet bevestigd te worden en zij zijn evenmin voor beroep vatbaar ⁽⁴⁷⁾.

Op dit gebied schijnt de toestand van de militaire aangehoudene alles behalve benijdenswaardig vergeleken met deze van de burgerlijke verdachte. Is dit wel degelijk zo? Het staat buiten kijf dat het bevel tot aanhouding binnen de vijf dagen van het verhoor niet bevestigd moet worden. Maar is het toezicht van de raadkamer wel een daadwerkelijke waarborg? Zekere auteurs hebben dit in twijfel getrokken ⁽⁴⁸⁾. Wat er ook van zij, eens het bevel tot aanhouding bevestigd, kan de burgerlijke aangehoudene gedurende één maand in voorlopige hechtenis blijven zonder dat zijn geval aan een nieuw onderzoek onderworpen wordt. Dit is op militair strafrechtelijk vlak bijna ondenkbaar. Overeenkomstig artikel 55 van het wetboek van 1814, zal de rechterlijke commissie na elk verhoor van de verdachte de noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis onderzoeken. In de militaire rechtspleging is snelheid de regel. De rechterlijke commissie zal de verdachte dus normaal verschillende malen in de maand verhoren en telkens zal zij over de voorlopige hechtenis een beslissing treffen.

De snelheid van het militair gerechtelijk onderzoek heeft nog een ander gevolg. In de grote meerderheid van de gevallen, zal de zaak binnen de maand voor de krijgsraad aanhangig gemaakt worden. Vanaf dit ogenblik is de toestand van de militaire aangehoudene zo niet gunstiger dan toch gelijk met deze van de burgerlijke verdachte. Het wordt hem mogelijk een aanvraag tot invrijheidstelling tot de krijgsraad te richten. Deze rechtbank zal de noodzakelijkheid van de handhaving van de voorlopige hechtenis onderzoeken met in acht-neming van al de omstandigheden ter zake. De raadkamer daarentegen mag bij de maandelijksse verlengingen slechts het belang van de openbare veiligheid in acht nemen. Terecht laat Carsau opmerken dat men bij deze maandelijksse verlengingen « ver van de eerste waarborgen van het aanhoudingsbevel » staat ⁽⁴⁹⁾.

In zekere ernstige gevallen, kan de ingewikkeldheid van de zaak uitzonderlijk een onderzoek van een langere duur vereisen. Geleid door de principes van de wet van 20 april 1874, heeft de Heer Auditeur-generaal in deze onderstelling de waarborgen door het wetboek van 1814 voorzien aangevuld. Zo is de krijgsauditeur er toe gehouden, indien de voorlopige hechtenis langer dan twee maanden duurt, de aangehoudene er van te verwittigen dat het hem vrij staat een aanvraag tot invrijheidstelling aan de Heer Auditeur-generaal te richten ⁽⁵⁰⁾.

In elke stand van het onderzoek, kan de onderzoeksrechter, op eensluidend besluit van de procureur des konings, handlichting van het bevel tot aanhouding verlenen (art. 6, W. 20 april 1874). De rechterlijke commissie put ditzelfde recht in artikel 60 van het wetboek van 1814.

De burgerlijke verdachte die gedurende het onderzoek niet in vrijheid gesteld werd, kan, na de verwijzing van het onderzoeksgerecht, volgens het geval, de opheffing van de voorlopige hechtenis aan de correctionele rechtbank, het hof van cassatie, de kamer van inbeschuldigingstelling of het hof van assisen vragen

(W. 20 april 1874, art. 7 gewijzigd door de wet van 29 juni 1899). Dat recht wordt ook aan de militaire verdachte erkend. Hij kan een aanvraag tot invrijheidstelling ambtshalve (art. 165, wetboek 1814) of op vordering van het openbaar ministerie bevelen (art. 161, wetboek 1814) ⁽⁵¹⁾. De krijgsraad is er zelfs toe gehouden ambtshalve na te gaan op de eerste zitting of de voorlopige hechtenis van een officier gehandhaafd moet worden (art. 160, wetboek 1814). Het militair gerechtshof heeft dezelfde macht als de krijgsraad zodra de zaak regelmatig bij het hof aanhangig is gemaakt. Het militair gerechtshof blijft bevoegd over de voorlopige hechtenis te beslissen, zolang het arrest, wegens een voorziening in verbreking, niet in kracht van gewijsde gaat ⁽⁵²⁾.

Niettegenstaande beroep, zal de burgerlijke verdachte, die niet wegens een andere reden aangehouden is, onmiddellijk in vrijheid gesteld worden wanneer hij vrijgesproken of voorwaardelijk veroordeeld werd of slechts een geldboete opliep. Die regel geldt ook ten opzichte van de verdachte die niet voorwaardelijk veroordeeld werd tot een vrijheidsberovende straf gelijk aan of korter dan de duur van de voorlopige hechtenis (W. 1874, art. 21 gewijzigd door de wet van 9 mei 1931). Overeenkomstig artikel 181 van het wetboek van 1814, zal ook de krijgsraad de vrijgesproken verdachte, die niet om een andere reden aangehouden is, onmiddellijk in vrijheid stellen ⁽⁵³⁾. In geval van veroordeling, mag hij zulks niet doen ⁽⁵⁴⁾. Nochtans, per analogie met artikel 21 van de wet van 20 april 1874, heeft de Heer Auditeur-generaal aan de krijgsauditeurs voorgeschreven de verdachte die tot een geldboete, een voorwaardelijke straf of een niet voorwaardelijke vrijheidsberovende straf gelijk aan of korter dan de ondergene voorlopige hechtenis veroordeeld werd, onmiddellijk in vrijheid te stellen ⁽⁵⁵⁾.

8. De onmiddellijke aanhouding ter zitting.

Indien de verdachte veroordeeld is tot een gevangenisstraf van ten minste 6 maanden, kan de rechtbank, overeenkomstig artikel 21 van de wet van 20 april 1874, gewijzigd door de wet van 9 mei 1931, op vordering van het openbaar ministerie en de verdachte gehoord, zijn onmiddellijke aanhouding bevelen indien te vrezen is dat hij zal pogen zich aan de uitvoering van zijn straf te onttrekken. De militaire rechtbanken putten ditzelfde recht in artikel 164 van het wetboek van 1814 ⁽⁵⁶⁾. Zij mogen de onmiddellijke aanhouding bevelen, ook ambtshalve, telkens zij oordelen dat «de zaak is van dien aard dat een beschuldigde onder verzekerde bewaring behoort te worden gesteld».

Ook hier, vindt men in de wet van 20 april 1874 beperkende voorwaarden tot de onmiddellijke aanhouding die in het wetboek van 1814 niet vermeld staan. Moet daaruit besloten worden dat de militaire veroordeelde, meer dan de burgerlijke veroordeelde, gevaar loopt onmiddellijk ter zitting aangehouden te worden? De gerechtelijke praktijk van de militaire rechtbanken bewijst het tegendeel. En indien, bij uitzondering, de onmiddellijke aanhouding zou bevolen worden alhoewel de verdachte tot geen 6 maanden gevangenisstraf veroordeeld werd, dan zou de reden daarvan in uitzonderlijke gewichtige omstandigheden moeten gezocht worden die de onmiddellijke verwijdering van de veroordeelde uit het militair midden vereisen. Dat het veropenbaren van zulke gewichtige omstandigheden gedurende die uiterste stand van de rechtspleging uitzondering is, hoeft wel geen verder betoog.

9. Besluit.

In de tekst, zijn de systemen van het wetboek van 1814 en van de wet van 20 april 1874 geheel en al verschillend. Nochtans, *de facto*, genieten de burgers en de militairen van dezelfde waarborgen. Het is bemoedigend te mogen vaststellen dat in een rechtsstaat zoals België de eerbied voor de individuele vrijheid een levende werkelijkheid is die, zelfs buiten de tekst om, aan ieder het recht te komen en te gaan waarborgt in de mate verenigbaar met de strikte vereisten van het gemeenschapsleven.

J. VANHALEWIJN

Eerste-Substituut-Krijgsauditeur

Ere-Krijgsauditeur te velde

Assistent aan de Rechtsfakulteit te Leuven.

(1) Zie ook art. 124 van het Boswetboek.

(2) Cass., 21 oktober 1901, Pas. 1902, 1, 15; Cass., 22 januari 1934, Pas. 1934, 1, 142; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 11; Braas, *Précis de procédure pénale*, dl. I, Brussel - Luik, 1950, blz. 428, nr. 517bis; *Marchal (A.), Les mandats - La détention préventive - La liberté individuelle*, in *Les Nouvelles, Procédure pénale*, dl. I, vol. I, blz. 44, nr. 38; *Bekaert (H.), Praeadvies over de voorlopige hechtenis in het Belgisch recht*, Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Zwolle, 1948, blz. 5 en 6.

(3) Nog vele andere wettelijke beschikkingen laten de voorafgaande of zuiver bestuurlijke aanhouding toe, zo bijvoorbeeld: de wetten van 16-24 augustus 1790 en 19-22 juli 1791 die aan de bestuurlijke overheden de handhaving van de openbare orde toevertrouwen; art. 22 van de wet van 28 februari 1882 op de jacht; artt. 8 en 9 van de wet van 27 november 1891 betreffende de beteugeling van de landloperij en bedelarij.

(4) Zie ook: Tuchtreglement van 15 maart 1815, art. 38; *Van de Velden (A.), Voorlopige hechtenis en invrijheidstelling in militaire zaken*, *Rechtskundig Weekblad*, 1957-1958, kol. 892-893.

(5) *Marchal*, op. cit., blz. 443, nr. 27; *Bekaert*, op. cit., blz. 8.

(6) Het recht een bevel tot medebrenging te verlenen behoort eveneens aan de procureur des konings en zijn hulpofficieren in geval van ontdekking op heterdaad en in de daarmee gelijkgestelde gevallen - artt. 40, 49 en 50 van het Wetboek van Strafvordering.

(7) De uitdrukking «militaire verdachte» duidt in de huidige bijdrage alle personen aan die, overeenkomstig titel I, hoofdstuk I, van de wet van 15 juni 1899, onder de bevoegdheid van de militaire rechtsmacht vallen en namelijk de burgers die, in welke hoedanigheid ook, aan een legerfractie in het buitenland verbonden zijn en zij die de machtiging bekwamen om een troepenkorps dat er deel van uitmaakt te volgen.

(8) Art. 7 van de grondwet; art. 19 van het Wetboek van Rechtspleging bij de landmacht van 20 juli 1814; art. 93 van het Wetboek van Strafvordering; Cass., 21 oktober 1901, Pas. 1902, 1, 15; Cass., 22 januari 1934, Pas. 1934, 1, 142; Cass. 4 januari 1960, Pas. 1960, 1, 487.

(9) Verslag van de commissie van de Senaat en verklaring van de minister van justitie ter gelegenheid van de bespreking van het wetsontwerp van 20 april 1874. - *Pasinomie*, 1874, blz. 135, nr. 13 en blz. 169; *De le Court (Fr.), De la détention préventive*, rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Beroep te Brussel op 15 oktober 1874, *Belg. Jud.*, 1874, kol. 1456; *Timmermans (G.), Etude de la détention préventive*, 1878, 1ste deel, nr. 508, blz. 362; *Pandectes Belges*, dl. 30, 1899, V° *Détention préventive*, nr. 31; *Hayoît de Termicourt (R.), De la loi sur la détention préventive*, *Rev. dr. pén.*, 1924, blz. 413, nota 1; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nrs. 575 en 585; Braas, op. cit., blz. 461; *Gilissen (J.), Chronique annuelle de jurisprudence militaire* (1956), IV, nr. 43, *Rev. dr. pén.* 1955-1956, blz. 1098 en de daarin vermelde rechtspraak; van dezelfde schrijver, *Chronique* (1959), IV, nr. 17, *Rev. dr. pén.*, 1959-1960, blz. 308; *Van de Velden*, op. cit., kol. 890-892; Militair gerechtshof, 28 februari 1963, niet gepubliceerd.

(10) Bij toepassing van het opschrift van hoofdstuk I, titel II en van de artt. 35 en 36 van het wetboek van 15 juni 1899.

Datzelfde recht behoort eveneens tot de rechterlijke commissie buiten de zetel van de krijgsraad toe. Samengesteld uit een kapitein, voorzitter, bijgestaan door twee luitenanten, komt deze commissie slechts in buitengewone omstandigheden samen. - Art. 23 van het wetboek van 20 juli 1814 en de artt. 39 en 40 van de wet van 15 juni 1899. - Valt verdachte rechtstreeks onder de bevoegdheid van het militair gerechtshof dan wordt het bevel tot aanhouding door de rechterlijke commissie bij het militair gerechtshof verleend. Zij wordt door de auditeur-generaal voorgezet. - Artt. 41 en 42 van de wet van 15 juni 1899.

(11) Art. 35 van de wet van 15 juni 1899.

(12) Verklaringen van de heer Claeys-Bouaert, verslaggever, de heer Begerem, minister van justitie, en van de heer Descamp, betreffende artikel 35 van de wet van 15 juni 1899, *Parl. hand.*, Senaat, zitting van 17 maart 1899; *Legavre (J.), Organisation dans l'armée des commissions judiciaires dans et hors le siège des conseils de guerre et des conseils de guerre permanents*, Bergen, 1905, blz. 23; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 352; van der Straeten (P.), *A propos de la réforme de la procédure pénale militaire*, Rede uitgesproken

op de plechtige openingszitting van het militaire gerechtshof op 20 september 1948, Brussel, 1948, blz. 22.

(13) Cass., 29 februari 1904, Pas. 1904, I, 148; Cass., 20 januari 1919, Pas. 1919, I, 57; Cass., 21 september 1953, Pas. 1954, I, 19 en nota P.M.; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 370; Interpellatie van de heer Marck en antwoord van de minister van justitie, *parl. hand.*, Kamer der Volksvertegenwoordigers zitting van 21 december 1955; *Van der Velden*, op. cit., kol. 893.

(14) Volgens de artt. 1, 6, 8 van de wet van 20 april 1874; *Braas*, op. cit., blz. 434, nr. 522.

(15) *Braas*, op. cit., blz. 435, nr. 524; *Marechal*, op. cit., blz. 446, nr. 57.

(16) Redevoering van de heer d'Anethan aan de Senaat, *parl. hand.*, Senaat, zitting 1873-1874, *parl. bescheiden*, blz. 18.

(17) *Hayoit de Termicourt*, op. cit., blz. 286, nr. 2.

(18) *Gilissen (J.)*, *Chronique annuelle de jurisprudence militaire* (1958), IV, nr. 38, *Rev. dr. pén.*, 1958-59, blz. 278 en 279, waarin het vonnis van de kriegsraad van Brussel van 17 maart 1958 aangehaald en besproken wordt; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 586; *Van de Velden*, op. cit., kol. 895.

(19) *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 8.

(20) Cass., 23 januari 1933, Pas. 1933, I, 83; Cass., 12 juni 1933, Pas. 1933, I, 258; Cass., 6 november 1933; *Rev. dr. pén.*, blz. 165; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 46; *Braas*, op. cit., blz. 434, nr. 523; *Marechal*, op. cit., blz. 447, nr. 68 en blz. 448, nr. 74.

Het voorafgaand verhoor wordt nochtans niet vereist wanneer de verdachte voortvluchtig is. Brussel, 22 mei 1874, Pas. 1874, II, 362; Brussel, 28 mei 1874 en 9 april 1875, Pas. 1875, II, 196; Brussel, 15 juli 1876, Pas. 1876, II, 310; Rb. Brussel, 4 december 1948, *Rev. dr. pén.* 1948-49, blz. 623; Nota onder Cass., 23 januari 1933, Pas. 1933, I, 83; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 46; *Marechal*, op. cit., blz. 450, nr. 96.

(21) Cass., 25 oktober 1943, Pas. 1944, I, 21; *Braas*, op. cit., blz. 436, nr. 526; *Marechal*, op. cit., blz. 445, nr. 52; *Bekaert*, op. cit., blz. 16. Een bevel tot aanhouding kan dus niet verleend worden tegen een verdachte vervolgd wegens verschillende feiten waarvan geen enkel een gevangenisstraf van drie maanden kan medebrengen, zelfs indien het totaal der straffen drie maanden gevangenis bedraagt. - Cass., 5 juli 1875, Pas. 1875, I, 337; arg.: Cass., 10 oktober 1932, Pas. 1932, I, 266 en Cass., 7 september 1933, Pas. 1933, I, 296; *Pandectes belges*, V° *Détention préventive*, nr. 70 e.v.; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 50; *Hayoit de Termicourt*, op. cit., blz. 293-295; *Braas*, op. cit., blz. 436-437, nr. 526 en nota sub. 1; *Marechal*, op. cit., blz. 448, nr. 78; *Bekaert*, op. cit., blz. 16-17.

(22) Verslag aan de Kamer der Volksvertegenwoordigers, geciteerd door *Marechal*, op. cit., blz. 448, nr. 78.

(23) Art. 1, lid 3, wet van 20 april 1874; *Braas*, op. cit., blz. 435, nr. 525; *Marechal*, op. cit., blz. 445, nr. 54; *Bekaert*, op. cit., blz. 23 tot 25.

(24) Men zou ons artikel 5 van het wetboek van 1814 kunnen tegenwerpen volgens hetwelk de officieren en onderofficieren verplicht zijn arrest op te leggen aan al wie lager in rang is zodra zij weten of naar alle waarschijnlijkheid vermoeden dat de ondergeschikte zich aan een zware fout of enig misdrijf schuldig gemaakt heeft. Daarbij zou vergeten worden dat deze arresten op zuiver bestuurlijk en disciplinair vlak staan. Zij hebben slechts een voorlopig karakter. De rechterlijke commissie zal in alle vrijheid oordelen of het betaamt de aanhouding te handhaven door bevel tot aanhouding te verlenen.

(25) *Bekaert*, op. cit., blz. 12.

(26) Cass., 6 februari 1882, Pas. 1882, I, 45; Cass., 4 juni 1883, Pas. 1883, I, 258; Cass., 3 mei 1909, Pas. 1909, I, 258; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 52; *Braas*, op. cit., blz. 437, nr. 526; *Marechal*, op. cit., blz. 449, nr. 91; *Bekaert*, op. cit., blz. 12.

(27) Cass., 4 juni 1883, Pas. 1883, I, 258; Cass., 1 februari 1960, Pas. 1960, I, 619; *Pepin*, *La chambre du conseil en matière de détention préventive*, Belg. Jud., 1899, kol. 457; *Marechal*, op. cit., blz. 449, nr. 92; *Bekaert*, op. cit., blz. 12.

(28) Cass., 8 september 1882, Pas. 1882, I, 339; Cass., 4 juni 1883, Pas. 1883, I, 258; *De le Court*, op. cit., blz. 1452; *Pandectes belges*, V° *Détention préventive*, nr. 97; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 53; *Marechal*, op. cit., blz. 449, nr. 88; *Bekaert*, op. cit., blz. 12.

(29) *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nrs. 54 en 55; *Hayoit de Termicourt*, op. cit., blz. 299; *Marechal*, op. cit., blz. 448, nr. 81; *Bekaert*, op. cit., blz. 11.

(30) Cass., 6 februari 1882, Pas. 1882, I, 45; Cass., 27 februari 1882, Pas. 1882, I, 73; Cass., 13 juli 1885, Pas. 1885, I, 220; Cass., 4 februari 1889, Pas. 1889, I, 109; Cass., 1 maart 1909, Pas. 1909, I, 158; Cass., 13 februari 1911, Pas. 1911, I, 127; Cass., 4 augustus 1911, Pas. 1911, I, 478; Cass., 9 januari 1922, *Rev. dr. pén.*, 1922, blz. 271; Cass., 30 januari 1922, Pas. 1922, I, 150; Cass., 22 januari 1934, Pas. 1934, I, 142; Cass., 27 mei 1935, Pas. 1935, I, 259; Cass., 25 november 1946, Pas. 1946, I, 445; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 56; *Marechal*, op. cit., blz. 449, nr. 82; *Bekaert*, op. cit., blz. 10.

(31) Omzendbrief van de minister van justitie, 6 mei 1913, Verz. omz. min. justitie, 1913, blz. 89: «... Andere (bevelen tot aanhouding) stellen zich tevreden het bestaan van gewich-

tige en uitzonderlijke omstandigheden te bevestigen, zonder er maar één te bepalen, dan wanneer, volgens de wetgever, de omschrijving door artikel 2 voorgeschreven een substantiële formaliteit is, waarvan het verzuim de nietigheid van het aanhoudingsbevel medebrengt.»

(32) Cass., 4 juni 1928, Pas. 1928, I, 173; Cass., 27 mei 1935, Pas. 1935, I, 259; Cass., 30 juni 1947, Pas. 1947, I, 310; Cass., 6 juli 1953, Pas. 1953, I, 887; Cass., 1 februari 1960, Pas. 1960, I, 619; *Pepin*, op. cit., blz. 499, nr. 190; *Hayoit de Termicourt*, op. cit., blz. 298-301; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 55; *Schuidt (G.)*, *Traité pratique du droit criminel*, dl. II, Brussel, 1944, blz. 222; *Marechal*, op. cit., blz. 448, nr. 80; *Bekaert*, op. cit., blz. 11.

(33) Brussel, 12 juli 1960, Pas. 1960, II, 254.

(34) Cass., 8 mei 1950, Pas. 1950, I, 628; Cass., 5 januari 1953, Pas. 1953, I, 305; *Marechal*, op. cit., blz. 459, nrs. 183 en 184.

(35) *De le Court*, op. cit., kol. 1454; zie ook *Marechal*, op. cit., blz. 459, nr. 183.

(36) Verklaring van de heer van Humbeek en antwoord van de minister van justitie, *parl. hand.*, Kamer, 1874, blz. 702.

(37) Verg.: *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Détention préventive*, nr. 55; *Marechal*, op. cit., blz. 448, nr. 81; *Bekaert*, op. cit., blz. 11.

(38) De veelvuldige omzendbrieven van de minister van justitie die met nadruk wijzen op de plicht van de gerechtelijke overheden met de meeste omzichtigheid gebruik te maken van hun macht de verdachten in voorlopige hechtenis te plaatsen en te houden, is daarvan reeds een bewijs. Omzendbrieven van 24 november 1892 (verz. min. justitie, 1892, blz. 89), 28 december 1907 (verz. 1907, blz. 189), 6 mei 1913 (verz. 1913, blz. 89), 4 mei 1919, 21 juni 1947 (verz. 1947, blz. 108), en verder nog vele dienstbrieven van latere datum. - Zie ook: *Gregoire (M.)*, *La détention préventive*, J.T., 1955, blz. 285-287; *Carsau (W.)*, *L'équilibre périlleux de la liberté individuelle*, J.T., 1957, blz. 289-294; *Vanderveeren (J.)*, en *Fischer (Fr.)*, *La loi du 6 mars 1963 modifiant les articles 130 et 135 du code d'instruction criminelle*, J.T., 1963, blz. 1 tot 3.

(39) Studiecycclus over de bescherming van de rechten van de mens in de strafrechtspleging, ingericht door de Verenigde Naties, Wenen (Oostenrijk), 20 juni - 4 juli 1960, verslag door *Buckinx (H.)*, *Rev. dr. pén.*, 1960-1961, blz. 844.

(40) Omzendbrieven van de ministers van justitie en van oorlog, 2 april 1880, verz. min. justitie, 1879-1880, blz. 554 en J.M.O., 1880, 1ste deel, blz. 82; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 575; Omzendbrief van de Auditeur-generaal nr. 2322 van 28 juli 1955, die de voorgaande omzendbrieven ter zake in herinnering brengt en coördineert.

(41) *Legavre*, op. cit., blz. 30-31; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 575; *Van de Velden*, op. cit., kol. 894.

(42) *Nypels (J.S.G.)*, *Verslag opgesteld in naam van de regering*, Brussel, blz. 103; Redevoering van de heer de Landsheere, minister van justitie, *parl. hand.*, 1873-1874, blz. 704 en 707; K.B. 30 september 1905, art. 273; *Marechal*, op. cit., blz. 453, nrs. 131-132; *Bekaert*, op. cit., blz. 14.

(43) Omzendbrief van de Auditeur-generaal nr. 2322 van 28 juli 1955, voormeld.

(44) *Marechal*, op. cit., blz. 467, nrs. 258-259; *Bekaert*, op. cit., blz. 31 en 32.

(45) *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 591; *Van de Velden*, op. cit., kol. 895.

(46) Zie de artt. 28, 29 en 30 van Tuchtreglement van 15 maart 1815.

(47) Art. 5 van de B.W. van 26 mei 1944 gaf aan de verdachte, vervolgd wegens een misdrijf tegen de veiligheid van de Staat, het recht vóór de voorzitter van de kriegsraad te verschijnen om te horen beslissen over zijn verhaal tegen het bevel tot aanhouding door de kriegsauditeur verleend.

(48) *Gregoire*, op. cit., blz. 286-287.

(49) *Carsau*, op. cit., blz. 290.

(50) Omzendbrief van de auditeur-generaal nr. 2322 van 28 juli 1955 voormeld.

(51) *Gilissen (J.)*, *Chronique annuelle de jurisprudence militaire*, (1959), IV, nr. 17, *Rev. dr. pén.*, 1959-1960, blz. 308-310 en de talrijke daarin vermelde rechtspraak; van dezelfde schrijver, *Chronique* (1960), IV, nr. 23, *Rev. dr. pén.*, 1960-1961, blz. 306 en het daarin vermeld vonnis van de kriegsraad der B.S.D. van 20 november 1959; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 583; *Van de Velden*, op. cit., kol. 896.

(52) *Gilissen (J.)*, *Cronique annuelle de jurisprudence militaire*, (1956), IV, nr. 44, *Rev. dr. pén.*, 1955-1956, blz. 1099-1100 en het arrest van het militair gerechtshof van 6 februari 1956 aldaar vermeld; Cass., 30 december 1946, Pas. 1946, I, 492; Militair Gerechtshof, 28 februari 1963, niet gepubliceerd; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 584; *Van de Velden*, op. cit., kol. 896.

(53) *Gilissen (J.)*, *Chronique annuelle de jurisprudence militaire*, (1956), IV, nr. 45 en de daarin vermelde rechtspraak.

(54) Militair Gerechtshof, 15 april 1910, Pas. 1911, II, 81; *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nr. 287; *Van de Velden*, op. cit., kol. 896.

(55) Zie verwijzing sub. (50); *Répertoire pratique du droit belge*, V° *Justice militaire*, nrs. 351 en 389.

(56) Militair Gerechtshof, 20 oktober 1954 en 9 februari 1955, niet gepubliceerd.

Enkele bedenkingen in verband met de wet van 10 juli 1964 « tot invoering van een nieuwe nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes »

I.

Het Belgisch Staatsblad van 25 juli 1964 heeft de tekst gepubliceerd van de wet van 10 juli 1964 « tot invoering van een nieuwe Nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes ».

Wat betekent dit ?

De wet van 10 juli 1964 zelf geeft een antwoord op die vraag : « Enig artikel : De hiernavolgende tekst vervangt de Nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes, ingevoegd in titel VIII van het Wetboek van koophandel door de wet van 31 december 1955 » : (En dan volgen de 94 artikelen van de wet). Dit betekent met andere woorden, dat de wetskrachtige Nederlandse tekst — maar dan de Nederlandse tekst alleen — van de wet van 31 december 1955 « tot verbetering en interpretatie van verschillende bepalingen van de wet van 10 augustus 1953 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en betreffende haar inwerkingtreding » (Staatsblad van 19 januari 1956) opgeheven is, en vervangen is door een nieuwe Nederlandse tekst. Dit brengt onder meer mede, bijvoorbeeld bij de redactie van een koninklijk besluit, dat, wanneer in de Franse tekst naar een artikel van de wet van 31 december 1955 verwezen wordt met de formule : « Vu la loi du 31 décembre 1955 qui rectifie et interprète diverses dispositions de la loi du 10 août 1953... », in de Nederlandse tekst van dat koninklijk besluit naar de wet van 10 juli 1964 zal moeten verwezen worden en dat eventueel de Nederlandse tekst van de wet van 10 juli 1964 zal moeten aangehaald worden.

II.

Dit is een eerder ongewone wetgevingstechniek.

De memorie van toelichting bij het ontwerp van wet « tot invoering van een nieuwe Nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes (Gedrukt Stuk Kamer, 1962-1963, nr 634, I) - ontwerp dat later de wet van 10 juli 1964 is geworden - vermeldt een geval waarin die wetgevingstechniek werd toegepast : « De hier gevolgde wetgevingstechniek, nl. het vervangen van een vroeger uitgevaardigde Nederlandse tekst door een andere, werd door het Parlement ook toegepast ten aanzien van de menigvuldige bepalingen die na de wet van 18 april 1898 het Burgerlijk Wetboek hebben gewijzigd en aangevuld ». Het is inderdaad juist dat, bij het opstellen van de Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek, bepaalde artikelen van wetten van na 18 april 1898 die uit die wetten werden gelicht om in het Burgerlijk Wetboek te worden ingevoegd, vooral op het stuk van de rechtsterminologie werden overgebracht met de terminologie van de andere artikelen van het Burgerlijk Wetboek. Dit was trouwens logisch, want eenheid van terminologie is de eerste vereiste in een wetboek of een wet. In het wetsontwerp « tot invoering van de Nederlandse tekst van het Burgerlijk Wetboek » (Gedrukt Stuk, Kamer, 1959-1960, Nr. 507, I, bl. 2) heeft de Minister van Justitie zich overigens met die handelwijze akkoord verklaard : « Er zijn gronden

om zich niet tot de vertaling van de wetten en besluiten, waarvan alleen nog maar een Franse officiële tekst bestaat, te beperken, doch ook om die Nederlandse tekst van de na de wet van 18 april 1898 in de wetboeken ingeschakelde wetten op het stuk van de vorm en de eenheid van terminologie te herzien ».

Toch zijn er nog andere gevallen die evenzeer en misschien nog meer verdienen aangehaald te worden als precedent, vermits het een ganse wet geldt waarvan de Nederlandse tekst, om een bepaalde reden, door een andere Nederlandse tekst wordt vervangen. Mogen hier vermeld worden : 1° het ontwerp van wet « houdende de Nederlandse tekst van de wet van 18 oktober 1908 op het Gouvernement van Belgisch-Kongo » (Kamer, 1953-1954, Nr 373) waarin, om taalkundige redenen, de vervanging van de vroegere Nederlandse tekst door een andere en betere tekst werd voorgesteld, en het ontwerp van wet « houdende de Nederlandse tekst van de wet van 21 augustus 1925 op het gouvernement van Ruanda-Urundi » (Kamer, 1953-1954, Nr 374) waarin de vervanging van de vroegere Nederlandse tekst door een andere werd voorgesteld omdat, volgens de memorie van toelichting, « een verbetering van de Nederlandse tekst van deze wet wenselijk gebleken is » ; 2° het ontwerp van wet « betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen » (Senaat, 1959-1960, Nr 116). Het ontwerp strekt tot vervanging van de wet van 18 april 1898 betreffende het gebruik der Vlaamse taal in de officiële bekendmakingen en het bedoelt in hoofdzaak een aantal « gebrekkige of onnauwkeurige Nederlandse uitdrukkingen en zinswendingen te verbeteren » (Senaat, 1959-1960, Nr 116, bl. I). Vooral dit laatste ontwerp mocht vermeld worden als precedent vermits het, net als de wet op wisselbrieven en orderbriefjes, tot stand kwam op initiatief van de Commissie voor vertaling van de wetboeken en in hoofdzaak om taalkundige redenen.

III.

Welke zijn nu de redenen die de invoering van een nieuwe Nederlandse tekst van de bepalingen betreffende de wisselbrieven en orderbriefjes noodzakelijk maakten ? Ja, waarom was dit ingrijpen langs wetgevende weg nodig, terwijl toch de kwestie geregeld scheen, eerst door de wet van 10 augustus 1953 « betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en betreffende haar inwerkingtreding » (Staatsblad van 5 september 1953) en daarna, om wille van de bezwaren die tegen de wet van 1953 waren aangevoerd (zie onder meer Kamer, Compte rendu analytique, bl. 202, vergadering van 21 december 1955 : « M. Schot. — Il nous faut faire une confession. Quand la loi a été votée en 1953, notre vigilance a été surprise. Nous devons l'avouer. — Il y avait plus de vingt ans, en effet, qu'elle était pendante devant le parlement. — Et déjà au moment où elle devait paraître au Moniteur Belge, on a pris la décision, devant certaines critiques, de présenter une loi rectificative ») door de wet van 31 december 1955 « tot verbetering en interpretatie van verschillende bepalingen van de wet van 10 augustus 1953 betreffende de invoering in de nationale wet-

geving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes» (Staatsblad van 19 januari 1955).

De memorie van toelichting bij het Wetsontwerp «tot invoering van een nieuwe Nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes» (Kamer, 1962-1963, Nr 634, 1), het Verslag van de Commissie voor de Justitie, dat de opmerkingen en nota's bevat die tussen de Wetboekencommissie en de Commissie voor de Justitie werden gewisseld, (Kamer, 1962-1963, Nr 634, 2) en het Verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht (Senaat, 1963-1964, Nr 304) geven die redenen op.

De eerste reden is een reden van taalkundige aard.

De memorie van toelichting zegt: «De huidige Nederlandse tekst werd een dertigtal jaren geleden opgesteld ter gelegenheid van de goedkeuring door het Parlement van de drie internationale overeenkomsten betreffende de wisselbrief en het orderbriefje... Kleine verbeteringen werden daarin aangebracht door de wet van 31 december 1955. De huidige Nederlandse tekst bevat niettemin nog talrijke onnauwkeurigheden... Het Advies van de Raad van State van 21 februari 1963 resumeert de door de memorie van toelichting aangevoerde bezwaren als volgt: «Volgens de memorie van toelichting die bij het ontwerp is gevoegd, is het noodzakelijk de Nederlandse tekst der op 31 december 1955 gecoördineerde wetten te vervangen om de volgende redenen: 1° de vertaling die in 1932 werd gemaakt, werd in 1955 «niet of niet voldoende verbeterd». En ten slotte, het Verslag van de Commissie voor de Justitie (Senaat, 1963-1964, Nr 303, bl. 2) sluit aan bij de beweringen van de memorie van toelichting waar het zegt: «Doch aangezien de Nederlandse tekst van de wet op de wisselbrieven zo goed als niet herzien werd».

Bij de hier aangehaalde teksten passen een paar bedenkingen:

1° De bewering van de memorie van toelichting: «De huidige Nederlandse tekst (dit is, van de wet van 1955) werd vóór een dertigtal jaren opgesteld ter gelegenheid van de goedkeuring door het Parlement van de drie internationale overeenkomsten betreffende de wisselbrief en het orderbriefje» is te elliptisch om gans juist te zijn. Inderdaad, de wet van 31 december 1955 is een soort coördinatie, aan de ene kant van de 78 artikelen die als bijlage bij de wet van 16 augustus 1932 zijn gevoegd en waarvan de Nederlandse tekst dus inderdaad een dertigtal jaren geleden werd opgesteld, en aan de andere kant van de 23 artikelen van de wet van 10 augustus 1953 die een veertigtal wijzigingen bevatten welke de wetgever tijdens die lange periode van 1932 tot 1953 in de eenvormige wet heeft aangebracht.

2° Tot staving van de bewering als zou de huidige Nederlandse tekst van de wet van 31 december 1955 niettemin nog talrijke onnauwkeurigheden bevatten en dat hij zo goed als niet zou herzien zijn, worden geen bewijzen of voorbeelden aangehaald. Dit vermindert wel enigszins de bewijskracht van het argument. Bovendien verwerkt het de neiging om even van kortbij te gaan kijken of en in hoever een dergelijke bewering gegrond is.

Ver hoeven wij niet te zoeken. In de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet «tot verbetering en interpretatie van verschillende bepalingen van de wet van 10 augustus 1953 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en betreffende haar inwerkingtreding, en tot coördinatie van deze wetgeving met de eenvormige wet» (Senaat, 1953-1954, Nr 235, bl. I, 2 en 3) - ontwerp dat later de wet van 31 de-

cember 1955 is geworden - staat te lezen: «Die coördinatie is niet bij koninklijk besluit kunnen geschieden omdat de Franse en Nederlandse tekst van de wet van 10 augustus 1953, alsmede de Nederlandse tekst van de eenvormige wet, verschenen in het Staatsblad van 31 december 1933, sommige fouten bevatten die enkel langs wetgevende weg kunnen worden rechtgezet.

«De fouten, welke behoren verbeterd te worden bij de samenordening van de teksten, zijn merendeels van materiële aard.

Sommige van die verbeteringen behoeven evenwel enkele woorden commentaar:

1. Wat de eenvormige wet betreft, bekendgemaakt in het Staatsblad van 31 december 1933, werden er enkele wijzigingen gebracht aan de Nederlandse tekst om hem in overeenstemming te brengen met de te Genève opgestelde tekst. Zo worden:

1° in artikel 10, laatste regel, en in artikel 16, 2e lid, de woorden «grove nalatigheid» vervangen door «grove fout»;

2° in artikel 25, 2e lid, de woorden «de endossanten of de trekker» vervangen door «de endossanten en de trekker»;

3° in artikel 28, 2e lid, na de woorden «de trekker» de woorden «tegen de acceptant» ingevoegd;

4° in artikel 34, 2e lid, de woorden «een wisselbrief» vervangen door «een op zicht betaalbare wisselbrief»;

5° in artikel 45, 1e lid, de woorden «aan zijn endossant of aan de trekker» vervangen door «aan zijn endossant en aan de trekker»;

6° in artikel 68, laatste lid, de woorden «de wisselbrief» vervangen door «het oorspronkelijk stuk»;

7° aan artikel 77, 13e lid, laatste regel, de woorden «en de blanco-wisselbrief (art. 10)» toegevoegd.

2. Wat de wet van 10 augustus 1953 betreft:

1°

2° In de eerste zin van artikel 81, nieuw, bij de eenvormige wet gevoegd door artikel 17 van de wet van 10 augustus 1953, dient er klaarblijkelijk gelezen «De houder heeft, ten opzichte van de schuldeisers van de trekker» en niet «De houder heeft, ten opzichte van de schuldeisers van de betrokkene...». Dezelfde verbetering moet in de Franse tekst aangebracht worden.

3° In artikel 84 (nieuw) wordt in de Nederlandse tekst het woord «verweer» vervangen door «verbod».

Tot daar het citaat uit de memorie van toelichting bij het Ontwerp van wet (Senaat, 1953-1954, Nr. 235). Tot daar de opsomming van de fouten die, zoals de memorie van toelichting zegt, «enkel langs wetgevende weg kunnen worden rechtgezet». En die verbeterd werden. Daarnaast zijn er nog enkele, wat de memorie van toelichting noemt «materiële fouten», die eveneens weggewerkt werden. Als typisch voorbeeld moge hier worden vermeld: algemeen gebruik van dezelfde term «acceptatie bij tussenkomst», onder meer in de artikelen 56, 57, in plaats van «acceptatie bij tussenkomst» in het ene artikel en «acceptatie bij interventie» in het andere artikel; algemeen gebruik van «betaling bij tussenkomst», onder meer in artikelen 61, 63, 78, in plaats van «betaling bij tussenkomst» in het ene artikel en «betaling bij interventie» in het andere artikel.

IV.

Was de tekst van de wet van 31 december 1955 dan zo goed?

Nee, die teksst was ver van goed.

De wet van 31 december 1955 was, zoals hierboven reeds is gezegd, een coördinatie, niet bij koninklijk besluit maar langs wetgevende weg, een coördinatie van de 78 artikelen van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes, gevoegd bij het Verdrag van Genève van 7 juni 1930 en van de 23 artikelen van de wet van 10 augustus 1953 die de wijzigingen bevatte welke de wetgever van 1932 tot 1953 in de eenvormige wet heeft ingevoegd. Een coördinatie betekent het overnemen, woordelijk zo mogelijk, van de artikelen van de te coördineren wetten (hetgeen hier werkelijk niet kon en, zoals blijkt uit de tekst van de memorie van toelichting bij het Ontwerp van wet Senaat, 1953-1954, Nr 235, niet is gebeurd).

Om nog een andere reden was de tekst van de wet van 31 december 1955 ver van goed.

In 1954-1955 namelijk, toen het ontwerp van wet dat later de wet van 31 december 1955 is geworden, voor de zoveelste maal in het parlement in behandeling kwam, was ook het ontwerp van wet tot invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque nog in behandeling in het parlement. Welnu, ongeveer veertig artikelen van de wet op wisselbrieven en orderbriefjes, onder meer de artikelen 1, 2, 3, 4, 6, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 30, 31, 32, 38, 39, 40, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 54, 64, 65, 69, 70, 71, 89, 91, 92, 94, zijn, in de Franse tekst, soms gedeeltelijk en meestal in hun geheel, terug te vinden in de eenvormige wet op de cheque. Trouwens, in de twee officiële teksten van Genève, namelijk de Franse en de Engelse, zijn die artikelen zowel in de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes als in de eenvormige wet op de cheque in dezelfde bewoordingen gesteld. Ook Nederland had ervoor gezorgd dat zowel zijn eenvormige wet op wisselbrieven en orderbriefjes, die in 1932 in het Nederlands Wetboek van Koophandel werd ingevoegd onder de artikelen 100 tot 177, als zijn eenvormige wet op de cheque, die in 1933 in het Nederlands Wetboek van Koophandel werd ingevoegd onder de artikelen 178 tot 229d bis, telkens als de inhoud overeenkwam, en op het stuk van de zinsbouw en op het stuk van de terminologie, woordelijk overeenkwamen. Wat betreft de Nederlandse tekst van de Belgische wet op de cheque en van de Belgische wet op wisselbrieven en orderbriefjes was dit echter niet het geval: in het ene artikel was de tekst in de beide wetten in dezelfde bewoordingen gesteld, in een ander artikel niet; ook leunde de tekst van bepaalde artikelen in de ene wet minder, in de andere wet meer aan bij de tekst van de overeenkomstige artikelen van de Nederlandse wet op wisselbrieven en orderbriefjes en van de Nederlandse wet op de cheque. Was het niet logisch, was het niet aangewezen, nu het ontwerp op wisselbrieven en orderbriefjes en het ontwerp op de cheque nog allebei in het parlement in behandeling waren, de voor een wet en vooral voor een eenvormige wet zo nodige eenheid door te voeren?

Hiervan is echter nooit iets in huis gekomen.

En de tekst van de wet van 31 december 1955 is pas echt slecht geworden na de goedkeuring van de wet van 1 maart 1961 «betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet» (Staatsblad van 2 februari 1962). Dit klinkt vrij zonderling. En toch is het zo.

Nadat men een prachtige kans had verkeken om zowel het ontwerp op de cheque als het ontwerp op wisselbrieven, terwijl die ontwerpen nog in het Parlement in behandeling waren, op het stuk van de ter-

minologie en van de zinsbouw gelijk te schakelen, vooral in de talrijke artikelen die, in de twee officiële teksten in dezelfde bewoordingen waren gesteld, heeft de Kamer in 1956 de Commissie voor vertaling van de wetboeken verzocht een behoorlijke Nederlandse tekst te bezorgen van het wetsontwerp «betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque (checks) en het van kracht worden dier wet» (Gedrukt Stuk Kamer, Nr 298, 1950-1951). De Kamer was er namelijk attent op gemaakt dat het ontwerp verschillende fouten bevatte (bijv. «protest doet opmaken» voor «fait établir le protêt ou la constatation équivalente» in art. 45, enz.), dat er weinig eenheid bestond in de technische termen (bijv. «waarmaking» in art. 4 en «waartekening» in art. 40, voor «certification»; «grote fout» in art. 13 en «zware fout» in art. 21, «zware schuld» in art. 35, voor «faute lourde», enz.). De Wetboekencommissie is resoluut — alhoewel niet altijd — gaan aanleunen bij de tekst van de Nederlandse wet op de cheque (Nederlands Wetboek van Koophandel, artikel 178 tot artikel 229d bis). De door de Wetboekencommissie opgemaakte tekst werd overgenomen in de wet van 1 maart 1962 «betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet» (Staatsblad van 2 februari 1962).

Zo stonden wij, voorgoed naar het scheen, voor twee wetten, de wet op de cheque en de wet op wisselbrieven en orderbriefjes, waarvan tal van artikelen, ofschoon zij dezelfde gedachte wilden uitdrukken, in soms zeer uiteenlopende bewoordingen waren gesteld. Als typisch voorbeeld kan worden aangehaald artikel 39 van de wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en artikel 34 van de wet op de cheque:

Artikel 39 wisselbrieven: «De betrokkene kan bij de betaling verlangen, dat hem de wisselbrief met behoorlijke quitantie van de houder voorzien, worde uitgeleverd.»

«De houder is niet gerechtigd om gedeeltelijke betaling te weigeren.»

«In geval van gedeeltelijke betaling, kan de betrokkene vorderen, dat van die betaling op de wisselbrief melding worde gemaakt en dat hem daarvan een quitantie worde gegeven.»

Artikel 34 cheque: «De betrokkene die de cheque betaalt, kan vorderen dat deze hem wordt uitgeleverd, voorzien van de kwijting van de houder.»

«De houder mag niet weigeren een gedeeltelijke betaling aan te nemen.»

«In geval van gedeeltelijke betaling kan de betrokkene vorderen dat van die betaling op de cheque melding wordt gemaakt en dat hem daarvoor kwijting wordt gegeven.»

V.

Het ontwerp op wisselbrieven en orderbriefjes kende overigens heel wat wederwaardigheden.

De eerste wet die de kwestie van de wisselbrieven en orderbriefjes regelde, namelijk de wet van 10 augustus 1953 «betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en betreffende haar inwerkingtreding» (Staatsblad van 5 september 1953) bleek een mislukking te zijn: Eerst en vooral, omdat in de eerste zin van artikel 81, nieuw, aan de eenvormige wet toegevoegd bij artikel 17 van de wet van 10 augustus 1935, een fout voorkomt in de Franse tekst, namelijk «tiré» in plaats van «tireur»; diezelfde fout komt ook in de Nederlandse tekst voor, waar namelijk «betrokkene» staat,

in plaats van «trekker». Verder bevat de Nederlandse tekst een fout in artikel 84, waar moet gelezen worden «geldt als verbod in plaats van «geldt als verweer». Bovendien was er een gans speciale reden waarom de wet van 10 augustus 1953 een mislukking was: men had namelijk altijd gehandeld alsof de Nederlandse tekst van de eenvormige wet op de wisselbriefjes en orderbriefjes, gevoegd bij het Verdrag van Genève van 7 juni 1930, dat goedgekeurd was bij de wet van 16 augustus 1932, kracht van wet had. Zo heeft de wet van 10 augustus 1953 in zowat 45 tot 50 artikelen van de tekst van 1932 alinea's toegevoegd, artikelen of gedeelten van artikelen geschrapt of door andere vervangen. Voor de Franse tekst ging dat, natuurlijk. Maar voor de Nederlandse tekst, in de veronderstelling dat hij geen kracht van wet had, ging dat niet. Het is immers verkeerd alinea's, zinnen of zinsgedeelten te schrappen of in te voegen in een tekst die geen kracht van wet heeft. Bovendien lag het in de bedoeling, zoals blijkt uit art. 20, de bepalingen van de wet van 10 augustus 1953, die uitsluitend reserves en wijzigingen in de eenvormige wet van 1932 bevatten, en die kracht van wet hadden, te coördineren met de bepalingen van de eenvormige wet van 1932. Dit had al evenmin zin, want het gaat gewoon niet, artikelen die kracht van wet hebben te coördineren met artikelen die geen kracht van wet hebben. Verder was in art. 22 een verkeerde wetgevingstechniek angewend. Dit artikel zegt: «Art. 22. De navolgende wijzigingen worden in de wet van 10 juli 1877 op de protesten ingevoerd:

«I. Artikel 4 wordt aangevuld als volgt:

«De akte van protest vermeldt:

«De naam van de requirant;

«Het bedrag van het effect;

«De datum van zijn vervaldag, enz.»

Die enz. in de laatste regel, net als de etc. in de Franse tekst, wil zeggen: het overige zoals in art. 4 van de wet van 10 juli 1877 op de protesten. Welnu, van art. 4 van de wet van 10 juli 1877 bestaat geen wetskrachtige Nederlandse tekst. Het was dus nodig dat artikel 4 volledig te vertalen, zodat er een wetskrachtige Nederlandse tekst van zou bestaan. Deze fout weerd trouwens, samen met de andere fouten, verbeterd in Art. 3 van de wet van 31 december 1955.

Slechts achteraf is men die zaak gaan onderzoeken. En men is tot de bevinding gekomen dat de teksten van de eenvormige wet van 1932 geen kracht van wet hadden. Zo verklaarde Minister Lilar op 21 december 1955 in de Kamer:

«De Nederlandse tekst, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 31 december 1933, is een eenvormige vertaling, zonder enige wettelijke waarde, want de goedkeuring van de wetgever heeft slechts betrekking op het verdrag voorwerp der gevoerde onderhandelingen, waarvan enkel de Engelse en de Franse tekst rechtsgeldig zijn». (Kamer, Handelingen 21 december 1955, bl. 13). Ook Senator Ronse, verslaggever, had zich in die zin uitgelaten op de vergadering van de Senaat van 24 mei 1955: «De oplossing (bedoeld wordt, de coördinatie van de twee teksten langs wetgevende weg in plaats van bij koninklijk besluit) was des te meer aangewezen daar de Nederlandse tekst van de eenvormige wet slechts een vertaling is van de conventie van Genève, die officieel in het Frans en in het Engels opgesteld was». (Senaat, Beknopt verslag, 24 mei 1953, bl. 639). De Raad van State, ten slotte, had de volgende mening uitgesproken in zijn advies van 15 februari 1953 betreffende het ontwerp van wet «tot verbetering en interpretatie van verschillende bepalingen van de wet van 10 augustus 1953...» (Senaat, 1953-1954, nr. 235, bl. 35): «Van de bij het verdrag van 7 juni 1930

gevoegde eenvormige wet bestaan alleen een officiële Franse en een officiële Engelse tekst; de in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerde Nederlandse tekst is slechts een door de diensten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken bezorgde vertaling, die wettelijk geen waarde heeft.»

VI.

Wat had men dan moeten doen en wat zal men in het vervolg moeten doen om die narigheid en dat gesukkel althans in tal van gevallen te voorkomen?

Overleg plegen.

Zo zou men alvast tegemoet gekomen zijn aan de wens uitgedrukt in de «Comptes rendus de la Conférence internationale pour l'unification du droit en matière de lettres de change, billets à ordre et chèques, tenue à Genève, du 13 mai au 7 juin 1930», bl. 118:

«La Conférence a également émis les vœux ci-après:

I.

«La Conférence, dans le but que soient adoptées des textes de la loi uniforme dans la même langue, qui présentent des divergences de traduction, émet le vœu que les Etats qui ont la même langue officielle veuillent établir d'un commun accord la traduction officielle de la loi uniforme.»

«In order to avoid the adoption of texts of the Uniform Law translated in different ways in the same language, the Conference recommends that countries whose official language is the same should agree to establish an official translation of the Uniform Law.»

In die «Comptes rendus de la Conférence Internationale...» wordt bl. 126 verder nog gezegd:

«7. L'article I comporte l'obligation, pour les parties contractantes, d'introduire dans leurs territoires respectifs la Loi Uniforme, soit dans leurs langues nationales (avec la souplesse nécessaire pour rendre dans le langage juridique national les termes des dispositions), soit dans le texte original (français ou anglais); c'est le système adopté à La Haye. A cette disposition se rattache le vœu émis par la Conférence (Acte final n° 1) et tendant à faire adopter par les Etats qui ont la même langue officielle des traductions de la Loi Uniforme établies d'un commun accord.»

Zeker, sommige moeilijkheden en bezwaren staan wel eens de toepassing van die wens in de weg.

Zo heeft de heer Lilar, de toenmalige minister van Justitie, in de vergadering van de Senaat van 21 december 1955, naar aanleiding van de bespreking van het ontwerp van wet op wisselbrieven en orderbriefjes, aan een senator die de wens had geuit «de juridische terminologie van onze Noorderburen te zien overnemen, en wel in alle internationale overeenkomsten», geantwoord: «Persoonlijk meen ik dat de verwezenlijking van die wens op bepaalde moeilijkheden zal stuiten. België en Nederland zijn natuurlijk Staten van volledige soevereiniteit. Zullen wij in de toekomst wachten tot onze Noorderburen hun tekst van de internationale overeenkomsten zullen vastgesteld hebben, dan wanneer zij soms niet hetzelfde belang hebben als ons land, om die goed te keuren?» (Senaat, Handelingen, 21 december 1955, blz. 13). Het was overigens begrijpelijk dat de wens uitgedrukt in de «Comptes rendus de la Conférence internationale pour l'unification du droit en matière de lettres de change...» van 1930, in die tijd, om tal van redenen, niet het gewenste gehoor heeft gevonden bij de bevoegde instanties én van België én van Nederland, en

zelfs in het Vlaamse land, waar de uitgave van 1930 van de «Dictionnaire des termes de droit» van Bellefroid, vergeleken bij de uitgave van 1912, als te Hollands georiënteerd was beschouwd en dat het overleg beperkt bleef tot een schuchtere maar voor die tijd verdienstelijke poging vanwege de Belgische vertaler om aan te leunen bij de tekst van Nederland. Het is ook een feit dat die wens in België, bij de redactie van de Franse tekst, lang niet hetzelfde belang heeft als bij de redactie van de Nederlandse tekst, vermits de Franse tekst, samen met de Engelse tekst, de officiële tekst is, zodat die wens gemakkelijk wordt voorbijgezien. Het spreekt verder van zelf dat een vertaling, ook al is zij in gemeen overleg tussen België en Nederland gemaakt, zal moeten opgemaakt worden met inachtneming van de opmerking van de «Comptes rendus de la Conférence internationale pour l'unification du droit en matière de lettres de change...» van 1930, bl. 126 «avec la souplesse nécessaire pour rendre dans le langage juridique national les termes des dispositions».

Toch had de Raad van State gelijk toen hij, in verband met het ontwerp van wet op wisselbrieven en orderbriefjes, als zijn advies te kennen gaf: «De Raad van State acht het wenselijk, de tekst van de Nederlandse wet over te nemen.

«De eenvormige wet getuigt immers van een streven naar eenmaking van de interne wetgevingen der ondertekenende Staten; zodanige eenmaking die met name in het raam van de Benelux Staten wordt nagestreefd, en die tot uiting is gekomen in de goedkeuring, door deze Staten, van het ontwerp van eenvormige wet tot regeling van de internationaal privaatrechtelijke kwesties, kan alleen maar in de hand worden gewerkt door het opmaken van teksten waarvan de bewoordingen in elke van de betreffende Staten zoveel mogelijk identiek zijn; bovendien ware de eenmaking van de Nederlandse rechtsterminologie in hoge mate bevorderlijk voor de eenheid van interpretatie.» (Senaat, 1953-1954, Nr. 235, blz. 36).

Op een bepaald gebied is men trouwens al een heel eind de weg opgegaan van een overigens onvermijdelijk overleg: in de internationale lichamen, Euratom, Euro-markt, in het berichtenblad van de Gemeenschap, werken Nederlanders en Belgen samen aan het opstellen van een enkele gemeenschappelijke Nederlandse tekst van bepalingen die tal van gebieden bestrijken.

De ene tekst *achteraf* aanpassen bij de andere is een noodoplossing, en derhalve een gebrekkige oplossing. Het bewijs hiervan wordt gehalveerd door de Belgische wet op de cheque, en vooral door de Belgische wet van 10 juli 1964 «tot invoering van een nieuwe Nederlandse tekst van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes». Inderdaad, de Nederlandse tekst van die beide wetten is van de hand van dezelfde Commissie; een van de drie hoofddoeleinden van dat werk is, een bepaald gebrek te verhelpen, namelijk dat «de bestaande versie niet voldoende beantwoordt aan het vereiste van eenvormigheid van onze wet met de Hollandse wet» (Kamer, 1962-1963, nr. 634-L, bl. 3); die Hollandse wet is nauwelijks dertig jaar oud; benamingen van aan België en aan Nederland eigen instituten, zoals vrederechter voor België en kantonrechter voor Nederland, komen er niet in voor. En toch komt men tot de eerder onthutsende vaststelling dat in op zijn minst twintig gevallen een onoverkomelijke hinderpaal het overnemen van de Hollandse tekst in de weg schijnt te hebben gestaan.

Enkele voorbeelden: Als weergave van de Franse tekst: «Le tireur peut abréger ce dernier délai ou en stipuler un plus long. Ces délais peuvent être abrégés par les endosseurs.» en van de Engelse tekst «The

drawer may abridge or extend this period. These periods may be abridged by the endorsers.» heeft de Hollandse vertaler, die blijkbaar eerder naar de Engelse versie overhelde, de voorkeur gegeven aan de volgende formule: «De trekker kan deze termijn verkorten of verlengen. De endossanten kunnen deze termijnen verkorten.» De Commissie Van Dievoet heeft gemeend de tekst van het Nederlands Wetboek van Koophandel niet te kunnen overnemen in artikel 23 van de wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en heeft de voorkeur gegeven aan de volgende tekst: «De trekker kan een kortere of een langere termijn bepalen. De endossanten kunnen deze termijn verkorten.» Ik kan mij moeilijk voorstellen dat, in geval van tijdig overleg, men er niet in zou geslaagd zijn een voor de beide partijen bevredigende formulering te vinden.

— Als weergave voor het Franse woord «Pluralité d'exemplaires» en van het Engelse woord «Parts of a Set», heeft de Hollandse vertaler het woord «cheque-exemplaren» gebruikt in de wet op de cheque en «wisselexemplaren» in de wet op wisselbrieven en orderbriefjes. De Commissie Van Dievoet heeft het woord geweerd en de voorkeur gegeven aan «Cheque in verscheidene exemplaren» in de Titel onder Hoofdstuk VII van de wet op de cheque en aan «Wisselbrief in verscheidene exemplaren» in de Titel onder Hoofdstuk IX van de wet op wisselbrieven en orderbriefjes.

— «Tegenover iemand regresplichtig zijn» is, net als «wisselexemplaren» of «cheque-exemplaren», een soort «jargon», waartegen kan worden aangevoerd dat het niet aan te treffen is in tal van woordenboeken, maar waarvoor kan worden aangevoerd dat die woorden toch al meer dan dertig jaren voorkomen in twee belangrijke wetten van het Nederlands Wetboek van Koophandel en door de mensen van het vak gebruikt worden. In artikel 46 van de wet op de cheque van 1 maart 1961 is de Commissie Van Dievoet afgeweken van de in het Nederlands Wetboek van koophandel gebruikte versie «...die tegenover hen regresplichtig zijn» en heeft zij de voorkeur gegeven aan de versie «die tegenover hen gehouden zijn». Die versie heeft zij dan ook eenvormigheidshalve overgenomen in het eerste lid van artikel 49 van de wet op wisselbrieven en orderbriefjes, dat woordelijk het eerste lid van artikel 46 van de wet op de cheque is. Maar in de volgende artikelen van de wet op wisselbrieven en orderbriefjes, wordt de vroeger geweerde uitdrukking «die tegenover hem regresplichtig zijn» dan toch weer overgenomen ter navolging van de Hollandse tekst.

De Raad van State, in zijn advies bij het ontwerp van wet Nr. 634-I. 1962-1963, acht zich dan ook genoopt aan te stippen: «In zover de nieuwe tekst wordt verantwoord door het vereiste van eenvormigheid met de Hollandse wet, moet worden vastgesteld dat aan dit vereiste slechts gedeeltelijk is voldaan. Inderdaad, zo het ontwerp uit de Hollandse wet de woorden «aanwijzing», «clausule», «wisselschuldenaar», en «degené voor wie aval is gegeven» overneemt, vervangt het evenwel de woorden «domicilie», «cessie», «kosten schaden en interessen», «wisselexemplaren», «wisselsom», respectievelijk door «woonplaats», «overdracht», «schadevergoeding», «wisselbrief in verschillende exemplaren» en «bedrag».

«Ook van de redactie van de Hollandse wet wordt zeer vaak afgeweken...»

Er blijft dus maar één goede, doelmatige oplossing over, een oplossing die een behoorlijke redactie zal waarborgen, de eenheid van terminologie zal bevorderen, en dus ook in hoge mate bevorderlijk zal zijn de eenheid van interpretatie: overleg tussen België en Nederland,

op voet van gelijkheid, en vóór het opstellen van de definitieve tekst, telkens als het gaat om internationale akkoorden, verdragen, eenvormige wetten, enz.

Het blijft een verdienste van de heer Vanhoutte, toen eerste-minister, in 1952 de eerste richtlijnen in die zin te hebben gegeven. Toen heeft hij voorgeschreven ofwel dat de Nederlandse tekst, op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken zou worden opgesteld door het bevoegde Belgische departement en voor goedkeuring

en bespreking aan Nederland zou worden overgezonden, ofwel dat de vertaling zou worden opgemaakt in Nederland en door bemiddeling van Buitenlandse Zaken voor advies en goedkeuring aan het bevoegde Belgische ministerie zou worden gezonden.

Indien dit plan systematisch en op voet van gelijkheid wordt doorgevoerd zullen wij binnen afzienbare tijd heel wat verder staan.

H. HEYMANS

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 19 mei 1964.

Voorzitter: M. Anciaux Henry de Faveaux.

Raadsheer-Verslaggever: M. Van Beirs.

Advokaat-Generaal: M. Delange.

Inkomstenbelastingen. — Vrije beroepen. — Dagboek. — Wettelijke bewijskracht. — Vergelijking met soortgelijke belastingplichtigen. — Toezicht van de feitenrechter.

Aan de aan de personen die een vrij beroep uitoefenen opgelegde verplichting om een dagboek te houden, is slechts voldaan in zover de verrichtingen in het register werkelijk op hun datum worden vastgesteld door inschrijvingen die daarin dagelijks worden gedaan.

Indien daaraan niet is voldaan, dan bestaat geen wettelijke verplichting om de inschrijvingen in dit register als bewijskrachtige gegevens voor de raming van de belastbare inkomsten te beschouwen, en is de toepassing van vergelijkingen met soortgelijke belastingplichtigen verantwoord.

De feitenrechter oordeelt soeverein over de soortgelijkheid van de aanvaarde vergelijkingspunten en over het oordeelkundig karakter van de keuze ervan (artikel 28 S.W.I.B., thans artikel 248, par. 1, wetboek van de inkomstenbelastingen).

Cumps t/ Belgische Staat (Ministerie van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 31 mei 1960 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97, 112 van de Grondwet, 141, 142, 470 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, 1349, 1353 van het Burgerlijk Wetboek, 28, 30, inzonderheid 3e en 4e lid, 55, 56, van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 15 januari 1948, 7 en 8 van het ministerieel besluit van 12 december 1947 genomen ter uitvoering van het genoemde artikel 30, 3e en 4e lid, doordat het bestreden arrest beslist dat de aanslag door vergelijking, bij artikel 28 van de voornoemde gecoördineerde wetten voorgeschreven «bij gebrek aan bewijskrachtige gegevens geleverd hetzij door de belanghebbenden, hetzij door het beheer», verantwoord is, en zulks door het feit alleen dat in eisers dagboek niet zijn ingeschreven de ontvangsten in geld van 17 tot 23 oktober 1956 (welke data aangegeven zijn in het bericht van wijziging van de controleur van 11 januari 1958 waarnaar het arrest verwijst) en de uitgaven van 1 tot 22 oktober 1956.

terwijl, eerste onderdeel, de bedoelde aanslagen niet ambtshalve maar wel overeenkomstig artikel 55 van de voormelde gecoördineerde wetten zijn vastgesteld en het bewijs van de onjuistheid van de aangegeven inkomsten derhalve rustte op het bestuur en het enkele feit van de niet-inschrijving gedurende de in aanmerking genomen korte perioden (7 dagen, met inbegrip van zaterdag en zondag, voor de ontvangsten in geld en 23 dagen voor de uitgaven, die voor een doctor in de geneeskunde geen dagelijkse uitbetalingen medebrengen) op zichzelf, gelet op de afwezigheid van enig gegeven in de zaak waaruit een verzuim blijkt, geen bewijskrachtig vermoeden van onjuistheid oplevert, dit wil zeggen het stel van «gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens» dat overeenkomstig het in het middel aangehaalde artikel 1353 van het Burgerlijk Wetboek als bewijs kan gelden;

tweede onderdeel, om het dagboek als bewijskrachtig gegeven, bedoeld bij het voormelde artikel 28 van de gecoördineerde wetten te verwerpen, het arrest enkel en alleen steunt op het feit van de hierboven bedoelde niet-inschrijving, ofschoon, zelfs ingeval gedurende de in aanmerking genomen perioden ontvangsten in geld of uitgaven zouden zijn gedaan — des neen — het dagboek toch dit karakter niet zou verliezen door het niet-inschrijven dag op dag van de gedetailleerde vermeldingen, opgelegd bij artikel 8 van het hierboven aangehaalde ministerieel besluit van 12 december 1957;

Overwegende dat het bestuur dat ingevolge artikel 55 van de gecoördineerde wetten gehouden is de aangifte van de belastingplichtige na te zien, wettelijk gerechtigd is het bedrag van de aangegeven inkomsten te verbeteren, wanneer de raming van de belastbare grondslag, door dit bestuur gedaan overeenkomstig de wettelijke bepalingen, doet blijken van hogere inkomsten dan die welke zijn aangegeven;

Overwegende dat aan de verplichting, bij artikel 30, 3e en 4e lid, van de gecoördineerde wetten opgelegd aan personen die een vrij beroep uitoefenen, om een dagboek te houden waarin dag op dag het globaal bedrag van hun ontvangsten wordt aangetekend alsmede de uiteenzetting van hun bedrijfsuitgaven, slechts is voldaan in zover de inschrijvingen in het register dat aldus verplicht is gesteld, daaraan werkelijk het karakter van een dagboek te geven, dit wil zeggen een register waarin de desbetreffende verrichtingen op hun datum worden vastgesteld door inschrijvingen die daarin dagelijks worden gedaan;

Overwegende dat als de rechter enerzijds vaststelt dat geen enkele inschrijving betreffende ontvangsten tussen 17 en 23 oktober 1956 voorkomt of geen enkele inschrijving in verband met bedrijfsuitgaven tussen 1 en 22 oktober 1956, en anderzijds dat de eiser «op dit tijdstip de uitoefening van zijn beroep niet heeft onderbroken», hij in het onderhavige geval daaruit

wettelijk heeft kunnen afleiden dat het dagboek, dat door de genoemde eiser werd ingeroepen, niet regelmatig gehouden was en dat derhalve de inschrijvingen in dit register wettelijk niet moesten worden beschouwd als bewijskrachtige gegevens voor de raming van de belastbare grondslag, zodat hij aldus zijn beroep op de bijzondere bewijslevering, bepaald bij artikel 28 van de genoemde gecoördineerde wetten, verantwoordt;

Dat het middel in geen enkel van zijn onderdelen kan worden aangenomen;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97, 112 van de Grondwet, 141, 142, 470 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 1349, 1353 van het Burgerlijk Wetboek, 28, 30, inzonderheid 3e en 4e lid, 55, 56 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 15 januari 1948, 7 en 8 van het ministerieel besluit van 12 december 1947, genomen ter uitvoering van het voormelde artikel 30, 3e en 4e lid, doordat het bestreden arrest, dat dienaangaande de door eiser voor het hof van beroep genomen conclusies verwerpt, besluit dat het bestuur, wegens zijn verplichting tot geheimhouding, de identiteit van soortgelijke belastingschuldigen niet kan meedelen en niettemin aanneemt dat een aldus in het geheim gedane vergelijking voldoende is en een bewijskrachtig vermoeden oplevert, en aldus het uitoefenen van toezicht voor het Hof onmogelijk maakt, evenals voor de procesvoerende partij tegen wie een geheime vergelijking wordt aangevoerd die te haren aanzien geen bekend feit kan zijn;

Overwegende dat het arrest feitelijk vaststelt dat de soortgelijke belastingschuldigen wier normale winsten of baten in aanmerking zijn genomen voor de vaststelling van eisers belastbare inkomsten, « op oordeelkundige wijze gekozen zijn »;

Dat het aldus beslist, daarbij sommige van de als essentieel beschouwde factoren van gelijkheid aanduidend, dat de gegevens eigen aan elk van de soortgelijke belastingschuldigen die in aanmerking worden genomen, voldoende bepaald zijn om te doen blijken dat ieder van hen werkelijk bestaat en om een passende vergelijking mogelijk te maken met inachtneming van de omstandigheden waarin zij hun beroepswerkzaamheid hebben uitgeoefend, zonder dat de afwezigheid van enige naam-aangeving de partij waartegen deze worden aangevoerd, onkundig laat van de vergelijkingspunten en het toezicht van de rechter verhindert;

Overwegende dat deze rechter soeverein beoordeelt of ter zake dienstig zijn de vergelijkingspunten, gekozen door het bestuur dat een beroep heeft gedaan op de bijzondere bewijslevering, bepaald bij artikel 28 van de gecoördineerde wetten;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen,

en zonder acht te slaan op de memorie van wederantwoord, die de eiser niet kon neerleggen aangezien geen middel van niet-ontvankelijkheid door de verweerder tegen de voorziening was aangevoerd;

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 13 maart 1964.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. De Bersaques.

Advokaat-generaal : M. Depelchin.

Advokaten : Mrs. Van Rijn en Van Leynseele.

1. Beroep in burgerlijke zaken en zaken van koophandel. — Tantum devolutum quantum appellatum.
2. Dwangsom. — Onwettelijkheid. — Schadevergoeding of dwangsom. — Dubbelzinnige motivering.

1. Het arrest dat, bij gemis van elk tegenberoep, de toestand van de appellant verzwart, miskent de devolutieve werking van het hoger beroep.
2. Het arrest dat aan een partij een verbod oplegt iets te doen en die partij, bij gebreke aan dat verbod te voldoen, veroordeelt tot betaling van 2.000 fr. per dag aan de wederpartij, zonder te bepalen of die som verschuldigd is als schadevergoeding of als dwangsom, terwijl die veroordeling slechts in het eerste geval wettelijk is, is dubbelzinnig gemotiveerd.

Vindevogel t/ Fevery.

Gelet op het bestreden arrest op 12 maart 1963 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 17 van de wet van 25 maart 1876, houdende de eerste titel van het inleidend boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 61, 443, 456 (gewijzigd door artikel 22 van het koninklijk besluit nr 300 van 30 maart 1936), 462 en 473 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, 1134, 1317, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest, op het enkel door eisers ingestelde hoger beroep, het beroepen vonnis wijzigt, onder meer door te beslissen « dat, in strijd met wat » de eerste rechter beslist heeft, de handelsnaam « Vindevogel » en het gebruik ervan niet « alleszins tot mei 1963 » maar voor de toekomst aan geïntimeerden toebehoren »;

terwijl, eerste onderdeel, het arrest aldus, bij gebrek aan evocatie en bij ontstentenis van welk tegenberoep ook, de toestand verzwart van de partijen, thans eisers, die alleen hoger beroep ingesteld hadden, aldus de overbrengende werking van het hoger beroep miskennende, hetwelk bij de rechter in de tweede graad alleen de grieven van de appellant aanhangig maakt (schending van alle in het middel aangeduide wetsbepalingen, op die van het Burgerlijk Wetboek na);

en terwijl, tweede onderdeel, het arrest, door het beroepen vonnis te wijzigen ten voordele van verweerders, die tot bevestiging van dit vonnis concluderen, miskend heeft zowel de bewijskracht van de conclusies dier partijen (schending van de artikelen 1317, 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek), als de bindende kracht van het gerechtelijk contract (schending van artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat uit de aan het Hof regelmatig overgelegde stukken blijkt: dat eisers op 24 maart 1954 aan verweerders overgedragen hebben « het handelsfonds en de installatie van de handelszaak, zijnde Pâtisserie-Crêmerie genaamd « Vindevogel » en gelegen te Gent, Brabantdam 6 »; dat die akte onder meer bedong: « De naam « Vindevogel » mag verder door de overnemers gebruikt worden als handelsnaam voor de zaak » en dat de overdragende partij « zich verbindt

gedurende een termijn van vijf jaar, te rekenen van af heden, in een straal van duizend meter van de ligging van de overgelaten handelszaak, geen soortgelijke handel te zullen drijven, en dit op straf van eventuele schadevergoeding te betalen aan de partij anderszijds», dat eisers in 1962 een soortgelijk handels-huis hebben geopend, rechtover de overgedragen handelszaak, onder de benaming «Pâtisserie R. Vindevogel»;

Overwegende dat de door verweerders ingestelde vordering onder meer strekte tot verbod gezegde benaming te gebruiken alsmede tot betaling van een schadevergoeding, groot 500.000 frank;

Overwegende dat het door de Handelsrechtbank te Gent op 22 september 1962 gewezen vonnis voor recht zegde dat de handelsnaam «Vindevogel» aan eisers, hier verweerders, toegestaan werd luidens een overeenkomst van 24 maart 1954 «alleszins tot mei 1963» en verbod oplegde aan eisers die handelsnaam te gebruiken «alleszins tot mei 1963»;

Overwegende dat eisers tegen dit vonnis hoger beroep hebben ingesteld, terwijl verweerders geen tegenberoep hebben ingesteld doch, na de niet ontvankelijkheid van het hoger beroep te hebben opgeworpen, in bijkomende orde de bevestiging van het vonnis in al zijn beschikkingen hebben gevorderd;

Overwegende dat het arrest gezegd vonnis hervormt door de verklaren dat «in strijd met wat de eerste rechter beslist heeft, de handelsnaam «Vindevogel» en het gebruik ervan niet «alleszins» tot mei 1963, maar voor de toekomst aan geïntimeerden, hier verweerders, toebehoren»;

Overwegende dat het arrest op die wijze, bij gemis van elk tegenberoep, de toestand van eisers verzwart, en aldus de overdragende werking van het hoger beroep miskent;

Dat het middel gegrond is;

Over het tweede en het derde middel samen, afgeleid, het tweede, uit de schending van de artikelen 1 van het decreet van 6 fructidor, jaar II, bepalende dat geen burger een andere naam of andere voornamen zal mogen dragen dan die welke in zijn akte van geboorte zijn opgetekend, 6, 57, 99, 100, 544, 1131, 1134, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 1, lid 2, van de wet van 1 april 1879 betreffende de fabrieks- en handelsmerken, 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1934 tot bescherming van de voortbrengers, handelaars en verbruikers tegen zekere handelwijzen strekkende tot het verdraaien van de normale voorwaarden van de mededinging, en 97 van de Grondwet;

doordat het arrest beslist «dat appellanten zich bij paragraaf 7 van deze overeenkomst» verbonden hebben gedurende een termijn van 5 jaar te rekenen vanaf heden in een straal van duizend meter van de ligging van de overgelaten handelszaak geen soortgelijke handel te zullen drijven en dit op straf van eventuele schadevergoeding te betalen aan de partij anderszijds» en bovendien bedongen hebben: «de naam „Vindevogel” mag verder door de overnemers gebruikt worden als handelsnaam voor de zaak; dat het dus bewezen is dat de handelsnaam „Vindevogel” die integrerend deel en zelfs het voornaamste deel van het handelsfonds uitmaakte daar hij juist tot doel had aan geïntimeerden de in dit handelsfonds begrepen cliënteel te behouden, krachten bovengemelde afstand, uitsluitend en zonder beperking van tijd noch plaats eigendom van geïntimeerden geworden is»;

terwijl, eerste onderdeel, het arrest noch door de evenaangehaalde redenen, noch door andere redenen, enig antwoord geeft op het middel waardoor eisers in hun conclusies in hoger beroep, en inzonderheid in

hun tweede conclusies deden gelden dat «derhalve terecht appellanten hebben laten gelden dat het gebruik van de firmanaam Vindevogel slechts als een tijdelijke toelating dient beschouwd (doch zeker niet als een definitieve en onherroepelijke overdracht van exclusiviteit op de firmanaam); aangezien het merendeel van de Belgische rechtspraak ten andere beslist dat de afstand van de firmanaam (en in casu is er zelfs geen afstand) slechts uitwissel heeft tijdens de periode die noodzakelijk is voor de overnemer om zich de cliënteel toe te eigenen aangezien tevens de firmanaam Vindevogel de familienaam van appellant is; dat deze laatste nooit onherroepelijk zou kunnen afzien hebben van zijn eigen persoonlijke naam»; en derhalve, het arrest niet wettig met redenen omkleed is (schending van de in het middel aangeduide wetsbepalingen, en inzonderheid artikel 97 van de Grondwet);

en terwijl, tweede onderdeel, het recht van de overnemer om zich te bedienen van de handelsnaam van de overdrager een duur heeft die beperkt is tot de tijdruimte die nodig is om de overnemer van de handelszaak in staat te stellen de cliënteel te verwerven; en derhalve het arrest, door te beslissen dat de door de familienaam Vindevogel opgeleverde handelsnaam eigendom van verweerders was geworden, zonder beperking van tijd, de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden;

het derde, uit de schending van de artikelen 1 van het decreet van 6 fructidor, jaar II, bepalende dat geen burger een andere naam of andere voornamen zal mogen dragen dan die welke in zijn akte van geboorte zijn opgetekend, 6, 57, 99, 100, 544, 1131, 1134, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 1, lid 2, van de wet van 1 april 1879 betreffende de fabrieks- en handelsmerken, 2 van het koninklijk besluit van 23 december 1934 tot bescherming van de voortbrengers, handelaars en verbruikers tegen zekere handelwijzen strekkende tot het verdraaien van de normale voorwaarden der mededinging, en 97 van de Grondwet;

doordat het arrest beslist dat «zo appellanten ingevolge het verstrijken van de bedongen termijn van vijf jaar gerechtigd waren op 15 september 1962 rechtover het huis van geïntimeerden een banketbakkerij onder een fantasienaam uit te baten en, vooraf de opening ervan, bij plakaten vóór ieder uitstalraam, aan te kondigen alsmede hun familienaam te gebruiken om een nieuwe door hen geschapen handel te vereenzelvigen die met een banketbakkerij niets gemeen had, het hun echter niet toegelaten was deze familienaam, waarvan zij als handelsnaam het gebruik aan geïntimeerden definitief hadden afgestaan, aan te brengen én op de voorgevel én op de uitstalramen van het door hen betrokken handelshuis van de Brabantdam 13, én op de verpakkingen, dozen, facturen, telefoonboek of alle voorwerpen welke tot exploitatie van dit handels-huis moesten dienen»;

terwijl, eerste onderdeel, het arrest noch door deze redenen, noch door enige andere reden een passend antwoord geeft op het middel waardoor eisers in hun hoofd- en aanvullende conclusies in hoger beroep deden gelden: «dat de tweede aard der betwisting betrekking heeft op het feit dat de firmanaam van de overgelaten zaak de familienaam is van appellant; aangezien thans niet meer beweerde wordt dat de handelaar, die een handelszaak exploiteerde onder zijn persoonlijke familienaam, zich door de overlating van het fonds het recht zou ontegenzegd hebben nog ooit zijn eigen naam voor zijn handel te gebruiken; aangezien elkeen een exclusief recht heeft om zijn familienaam te gebruiken, en hem dienvolgens nooit het recht kan ontnomen worden diezelfde familienaam als handelsfirma te ge-

bruiken; dat indien een handelaar samen met de afstand van zijn handelsexploïtatie, zoals in casu, de toelating heeft verleend om de firmanaam (die zijn familienaam is) te gebruiken om de cliënteel te kunnen aantrekken, dit nooit in zich kan sluiten dat de afstanddoener het fundamenteel recht op het gebruik van zijn familienaam zou verliezen; dat de enige in aanmerking te nemen restrictie deze is van er voor te waken dat er tussen de afgestane zaak en die welke die afstanddoener daarna onder zijn eigen familienaam zou exploiteren, geen verwarring zou tot stand komen; dat Fredericq schrijft: «Men neemt gewoonlijk aan dat de overdrager of zijn rechthebbende zich in dezelfde plaats mogen vestigen om dezelfde handel te exploiteren, op voorwaarde dat de koper over de nodige tijd beschikt om zich nog de tegenwoordige en verkoopbare cliënteel toe te eigenen, zoals die bestond en verhoopt was bij de overdracht»; aangezien het tevens duidelijk is dat de appellant zich naar al deze aanduidingen van rechtsleer en rechtspraak heeft geschikt; dat hij 7 1/2 jaar heeft gewacht vooraleer een gelijkaardige handel te beginnen (in een huis waar tevoor ook altijd een patisserie werd uitgebaat), zodat de geïntimeerde zonder de minste twijfel over de nodige tijd heeft beschikt om zich de overgedragen en verhoopte cliënteel toe te eigenen; dat hij anderzijds bij de opening, zoals het zijn recht was, zijn persoonlijke familienaam Vindevogel heeft gebruikt, voorafgegaan van zijn voornaam R. Vindevogel; dat hij anderzijds, om thans nog meer zijn onderneming van deze van geïntimeerde te onderscheiden, zijn handelszaak heeft ingebracht in een naamloze vennootschap die thans de benaming draagt «N.V. Patisserie R. Vindevogel S.A.»; dat aldus zeker de aanduiding van een handelsmaatschappij als een meer dan voldoende verschil dient beschouwd om zijn zaak te differentiëren van deze van geïntimeerde; aangezien ten andere de geïntimeerden zelf de gevolgen moeten dragen van het feit dat zij bij de overname niet van meet af aan (zoals de rechtspraak en rechtsleer het gebieden) aan de firmanaam Vindevogel hebben toegevoegd «opvolger Fevery»; dat zij dus zelf aan de oorsprong liggen van een mogelijke verwarring, en daarvan de gevolgen moeten dragen»;

en, derhalve, het arrest niet wettelijk met redenen omkleed is (schending van de in het middel aangegeuide bepalingen en inzonderheid artikel 97 van de Grondwet);

en terwijl, *tweede onderdeel*, al hadden verweerders ook — quod non — zonder beperking van duur het gebruik van de handelsnaam Vindevogel verworven, eisers desniettemin het recht zouden behouden hebben vrijelijk van hun familienaam gebruik te maken als handelsnaam, mits de geschikte maatregelen te treffen om iedere verwarring te voorkomen;

en terwijl bijgevolg, het arrest, door te beslissen dat eisers door de overdracht van de handelsnaam Vindevogel zich definitief het gebruiken van hun familienaam als handelsnaam ontzegd hebben, en zulks zonder te onderzoeken of de door hen tot onderscheiding genomen en bij conclusies aangevoerde maatregelen volstonden om elke verwarring te voorkomen, de in het middel aangehaalde bepalingen heeft geschonden;

Over het eerste onderdeel van beide middelen:

Overwegende dat eisers het arrest verwijten hun conclusies niet te hebben beantwoord, in zover ze deden gelden: 1° dat verweerders slechts tijdelijk toegelaten werden de familienaam Vindevogel te gebruiken; 2° dat de afstand van de familienaam slechts

uitwissel had tijdens de periode die noodzakelijk is voor de overnemers om zich de cliënteel toe te eigenen; 3° dat de firmanaam Vindevogel de familienaam van eiser is, dat deze nooit onherroepelijk zou kunnen afzien hebben van zijn persoonlijke naam; 4° dat de firmanaam van de overgelaten zaak de familienaam van eiser is, dat de handelaar die een handelszaak exploiteert onder zijn persoonlijke familienaam zich door de overlating van de zaak het recht niet ontzegt nog ooit zijn eigen naam voor zijn handel te gebruiken, dat nooit het recht kan ontnomen worden de familienaam als handelsfirma te gebruiken, dat indien een handelaar samen met de afstand van zijn handelsexploïtatie de toelating verleent om de firmanaam, die zijn familienaam is, te gebruiken, dit nooit in zich kan sluiten dat de afstanddoener het fundamenteel recht op het gebruik van zijn familienaam zou verliezen;

Overwegende dat het arrest de eerste twee overwegingen op passende wijze beantwoordt door erop te wijzen dat de handelsnaam «Vindevogel» zonder beperking van tijd» eigendom van verweerders is geworden;

Overwegende, voor het overige, dat het arrest de conclusies van eisers in deze zin heeft verklaard, zonder dienaangaande gecritiseerd te zijn, dat eisers zich ertoe beperkten erop te wijzen dat het onwaarschijnlijk ware geweest dat eiser de wil zou gehad hebben onherroepelijk van zijn persoonlijke naam af te zien, zonder echter te doen gelden dat de overdracht van een door een familienaam opgeleverde handelsnaam naar rechte niet kon geschieden, zonder beperking van duur;

Dat op de aldus uitgelegde conclusies het arrest passend antwoordt dat door paragraaf 7 van de overeenkomst bewezen is dat de handelsnaam Vindevogel uitsluitend en zonder beperking van tijd noch plaats eigendom van verweerders geworden is en dat het eisers niet geoorloofd was de familienaam van eiser, waarvan zij als handelsnaam het gebruik aan verweerders definitief hadden afgestaan, op de voorgrond en het uitstalraam van hun eigen handelshuis en op de voorwerpen welke tot exploitatie van dit huis moeten dienen, aan te brengen;

Dat die beide onderdelen feitelijke grondslag missen;

Over het tweede onderdeel van het tweede middel:

Overwegende dat dit onderdeel steunt op de overweging dat het recht van de overnemer om zich van de handelsnaam te bedienen een duur heeft, die beperkt is tot de tijdruimte die nodig is om de overnemer van de handelszaak in staat te stellen de cliënteel te verwerven;

Doch overwegende dat de duur van dit recht van de wil van de partijen afhangt en dat, ten deze het hof van beroep de overeenkomst uitgelegd heeft in die zin dat bedoeld recht «zonder beperking van tijd» overgedragen werd;

Dat eisers niet aanvoeren dat het arrest aldus de bewijskracht van de overeenkomst van afstand van de handelszaak geschonden heeft door deze akte te interpreteren in een zin die met haar bewoordingen onverenigbaar is;

Over het tweede onderdeel van het derde middel:

Overwegende dat de overweging dat, al hadden verweerders ook — des neen — zonder beperking van duur het gebruik van de handelsnaam Vindevogel verworven, eisers niettemin het recht zouden hebben vrijelijk van hun familienaam gebruik te maken als handelsnaam,

mits de geschikte maatregelen te treffen om iedere verwarring te voorkomen, tegen de vaststelling van het arrest stuit dat, gelet op de overeenkomst, waarvan eisers niet beweren dat de bewijskracht miskend werd, de handelsnaam « Vindevogel » « uitsluitend » eigendom van verweerders geworden is;

Dat die onderdelen van de middelen niet kunnen aangenomen worden;

Over het vierde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 6, 1131, 1382, 1383 van het Burgerlijk Wetboek, 130 tot 133, 517 tot 811 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het beroepen vonnis, zonder vast te stellen dat deze veroordeling zou bestemd zijn om een ander nadeel te vergoeden dan datgene dat goedge maakt wordt door de aan verweerders toegekende schadevergoeding, eisers veroordeelt, zo zij geen gevolg geven aan het verbod de handelsnaam Vindevogel te gebruiken, « aan eisers, hier verweerders, te betalen de som van tweeduizend frank per dag meer de gerechtelijke intresten vanaf de betekening van huidig vonnis »;

terwijl deze veroordeling door verweerders in het exploit van rechtsingang gevorderd werd als « vergoedingboete - dwangsom »;

en het arrest deze veroordeling uitspreekt zonder vast te stellen dat zij alleen zou opleveren een vergoeding tot herstel van het vaststaande nadeel, veroorzaakt door de niet-uitvoering van het vonnis of het arrest,

en terwijl derhalve, 1°) het arrest in werkelijkheid, bij bevestiging van het beroepen vonnis, een dwangsom uitspreekt ten laste van eisers, en dienvolgens een machtsoverschrijding begaat en daardoor de in het middel aangeduide bepalingen schendt; 2°) het arrest in ieder geval in het midden laat of de veroordeling die het uitspreekt een dwangsom uitmaakt, dan wel het herstel van een vaststaand nadeel en, ter oorzaak van deze dubbelzinnigheid, in ieder geval niet wettelijk met redenen omkleed is (schending van de in het middel aangeduide bepalingen, en inzonderheid artikel 97 van de Grondwet);

Overwegende dat verweerders in hun dagvaarding vorderden dat de eisers verbod zou worden opgelegd de handelsnaam « Vindevogel » te gebruiken « op straf van een vergoeding - boete - dwangsom van 5.000 fr. per dag »;

Overwegende dat het beroepen vonnis zulk verbod uitspreekt en « bij gebreke daaraan te voldoen verweerders, hier eisers, veroordeelt om van nu af en voor alsdan aan eisers, hier verweerders, de som van 2.000 frank per dag te betalen, meer de gerechtelijke intresten van af de betekening van huidig vonnis »;

Overwegende dat het arrest het vonnis dienaangaande bevestigt, zonder te bepalen of die som verschuldigd is ten titel van schadevergoeding of van dwangsom, terwijl die veroordeling slechts in het eerste geval wettelijk is;

Overwegende dat die dubbelzinnigheid in de motieven het Hof niet toelaat zijn controle uit te oefenen, zodat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, doch slechts in zover het uitspraak doet voor de periode na mei 1963 in zover het eisers veroordeelt, om bij gebreke te voldoen aan het door het arrest gedane verbod, een som van 2.000 frank per dag te betalen, en in zover het over de kosten uitspraak doet;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing.

Veroordeelt verweerders tot de helft en de eisers tot de wederhelft van de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

NOOT: I. Zie A.P.R. Beroep in burgerlijke zaken, nr. 554. II. Verg. Ieper, 30 oktober 1963, R.W. 1964-65, 488. Zie over de stand van het probleem: « De dwangsom in het Belgisch Recht ». Preadvies van Prof. Mr. Jan Ronse in Jaarboek 1961-62 van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, blz. 107, en « De dwangsom in het Nederlands recht ». Preadvies van Prof. Mr. S.N. van Opstall, ib. blz. 118.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 16 juni 1964.

Voorzitter: M. Mast.

Raadsheren: M.M. Mees en Adriaens.

Substituut-auditeur-generaal: M. Hoeffler.

Advokaten: Mrs. Schöller en Dewachter.

Raad van State. — Bevoegdheid. — Onteigening te algemene nutte.

De Raad van State is niet bevoegd om kennis te nemen van het beroep tot nietigverklaring van de beslissing van een gemeente bezit te nemen van een onroerend goed op grond van art. 18 van de wet van 18 juli 1959 tot invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten.

Amelinckx en Piessens t./ Gemeente Bornem.

Arrest nr. 10.698.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van de gemeente Bornem bezit te nemen van een onroerend goed, gekadastraerd wijk B, nr. 902b, zoals blijkt uit het proces-verbaal van plaatsbeschrijving opgesteld op 20 juni 1961;

Overwegende dat een koninklijk besluit van 4 januari 1961, met toepassing van de wet van 18 juli 1959 besliste bepaalde erven, gelegen op het grondgebied van de gemeente Bornem tot industrieterreinen te bestemmen; dat dit koninklijk besluit vaststelde dat het openbaar nut de onteigening van die erven vorderde; dat het perceel sectie B, nr. 902 b, toebehorende aan verzoekers onder die erven was begrepen; dat een commissaris bij het comité tot aankoop van onroerende goederen te Antwerpen ter uitvoering van de artikelen 16 en 18 van de wet van 18 juli 1959 een proces-verbaal van plaatsbeschrijving van dit perceel opstelde; dat laatstgenoemd artikel de gedwongen in huur neming van de te onteigenen goederen mogelijk maakt; dat een vonnis dd. 12 juli 1962 van de vrederechter te Puurs, wat het perceel van verzoekers betreft, de pleegvormen voorgeschreven door de besluitswet van 3 februari 1947 vervuld verklaarde, de onteigening uitsprak en het bedrag van de voorlopige vergoeding vaststelde; dat dit vonnis op 24 september 1962 in het register van de hypotheekbewaarder werd overgeschreven; dat het vastgesteld bedrag van 340.850 fr. op 23 augustus 1962 door de gemeente Bornem in de Deposito- en Consignatiekas

werd gestort; dat het bevelschrift van inbezitstelling op 25 september 1962 door de vrederechter werd verleend;

Overwegende dat verzoekers doen gelden dat de bestreden beslissing genomen is met miskenning van de vormen opgelegd door artikel 16, tweede lid, van de wet van 18 juli 1959, krachtens hetwelk de onteigenende macht gehouden is alle eigenaars te verwittigen, eer het koninklijk besluit houdende vaststelling dat de hun toebehorende terreinen, als industriële terreinen worden aangeduid, genomen wordt; dat verzoekers betogen dat ingevolge het overlijden van dame Amelinckx-Zoldermans, op het ogenblik van het voorgeschreven onderzoek, Kamiel Piessens en zijn kinderen als eigenaars waren gekend en deze van het onderzoek niet werden verwittigd; dat verzoekers vergeefs dit middel voor de vrederechter hadden doen gelden;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat de Raad van State niet bevoegd is om over het beroep uitspraak te doen, wijl het de vrederechter toekomt de geschillen te beslechten welke met betrekking tot de nakoming van de wettelijke vormen tussen onteigenaar en onteigende kunnen ontstaan;

Overwegende dat de gedwongen in huur neming een door artikel 18, 4, tweede lid van de wet van 18 juli 1959 in uitzicht gestelde uitvoeringsmaatregel was die deel uitmaakte van de onteigeningsprocedure en tot doel had de onmiddellijke inbezitnemng door de onteigenaar mogelijk te maken; dat de gewone rechter krachtens de artikelen 4 en 5 van de wet van 17 april 1835 bevoegd is om na te gaan of de bij de wet voorgeschreven administratieve vormen die de onteigening voorafgaan en o.m. die welke de opgelegde onderzoeken betreffen, werden nagekomen; dat noch de besluitwet van 3 februari 1947 houdende instelling van een rechtspleging in geval van buitengewone hoogdringendheid, noch de wet van 18 juli 1959 ter invoering van bijzondere maatregelen ter bestrijding van de economische en sociale moeilijkheden in sommige gewesten, noch de wet van 26 juli 1962 die de besluitwet van 3 februari 1947 heeft opgeheven noch de wet van 30 juli 1963 die artikel 18, 4, van de wet van 18 juli 1959 door nieuwe bepalingen heeft vervangen en terzake de wet van 26 juli 1962 toepasselijk heeft gemaakt, van die bevoegdheidsregel zijn afgeweken;

Overwegende dat uit wat voorafgaat blijkt dat de Raad van State niet bevoegd is om over het beroep uitspraak te doen.

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 14 december 1964.

Voorzitter : M. Paës.

Raadsheren : MM. Bareel en Sury.

Advokaat-generaal : M. Dijckmans.

Pleiters : Mrs. E. Meys en E. Ooms.

Aansprakelijkheid. — Notaris. — Bewijs van schuld.

Tegenover de formele verklaring van de notaris dat hij de cliënten voor het verlijden van de akte nopens de toestand heeft ingelicht en inzonderheid nopens de gevolgen welke uit het bestaan van de hypotheek konden voortvloeien, moeten deze laatste bekennen dat zij geen positief bewijs kunnen leveren van het tegenovergestelde.

Verreth-Bouwens t/ Not. X.

Het Hof, na beraadslaging, velt het volgend arrest :
Gezien in behoorlijke vorm voorgelegd, de door de wet vereiste stukken;

Overwegende dat het beroep, dat tijdig werd ingesteld, ontvankelijk is;

Overwegende dat de eerste rechter in bewoordingen, waarbij het Hof zich aansluit, de doeleinden van de door appellanten ingestelde vordering en de feitelijke elementen van de betwisting weergeeft;

Overwegende dat appellanten in graad van beroep dezelfde middelen doen gelden als deze welke zij in eerste aanleg hebben ingeroepen;

Overwegende dat de eerste rechter terecht heeft onderlijnd dat de akte van 25 februari 1956 voor een rechtskundig-ingewijde klaar en duidelijk is en tot geen misverstand aanleiding kon geven; dat dergelijke ingewijde moest begrijpen dat het goed met een hypotheek bezwaard was en dat de verkoper aan de kopers beloofde zijn persoonlijke verbintenissen tegenover de hypothecaire schuldeiser — de schuld verviel op 6 mei 1959 — uit te voeren, zodanig dat het goed op vermelde datum vrij en onbelast zou worden;

Overwegende dat waar appellanten zelf inroepen dat zij eenvoudige ongestudeerde arbeiders zijn, hun opmerkingen nopens de wijze van opstelling van de akte geen belang hebben, vermits haar draagwijdte hun volledig diende te worden uitgelegd; dat zelfs wanneer bedoelde akte zou opgesteld geweest zijn, zoals appellanten menen dat zulks moest geschieden, dan nog had de notaris de plicht hen op de gevolgen van de hypothecaire toestand te wijzen;

Overwegende dat tegenover de formele verklaring van geïntimeerde dat hij appellanten vóór het verlijden van de akte nopens de toestand heeft ingelicht en inzonderheid nopens de gevolgen die uit het bestaan van de hypotheek konden voortvloeien, deze laatsten wel moeten bekennen dat zij geen positief bewijs kunnen leveren van het tegenovergestelde;

Overwegende dat de eerste rechter om oordeelkundige redenen, welke het Hof tot de zijne maakt, de thesis van appellanten, volgens dewelke het bewijs van het gebrek aan mondelinge voorlichting door geïntimeerde uit de beweerde gebrekkige opstelling der akte zelve dient afgeleid te worden, terecht heeft verworpen; dat hij eveneens oordeelkundig heeft overwogen dat het niet in rekening brengen van de waarde van de hypothecaire inschrijving geen doorslaand bewijselement van een gebrek aan degelijke voorlichting uitmaakt; dat, trouwens, waar de verkoper aan de kopers beloofde de door de hypotheek gewaarborgde schuld te betalen, er zelfs niet mag beweerd worden dat de waarde van bedoelde inschrijving noodzakelijkerwijze van de koopprijs moest afgetrokken worden, des te meer dat de betaling ervan niet onmiddellijk en in geldspeciën moest geschieden doch wel in natura door het verstrekken aan de verkoper, zijn leven lang, van kost, verzorging en huishoudelijke arbeid;

Overwegende dat de beschouwingen van appellanten nopens het feit dat de ambtshalve te nemen inschrijving (100.000 frank) tot verzekering van de uitvoering van hun verbintenissen, gevoegd bij de bestaande inschrijving (50.000 fr. + 5.000 fr. aankleven) de waarde van het goed overtrof, — waaruit zij afleiden dat bij het verlijden van de akte zij overtuigd waren dat de bestaande inschrijving « op hen geen betrekking had », — nog al vreemd voorkomen ten overstaan van hun bewering dat zij ongestudeerde arbeiders zijn;

dat, bovendien, het zeer klein verschil tussen de in de akte aangeduide basiswaarde (150.000 frank) en ho-

ger bedoelde inschrijvingen (155.000 frank) geenszins de door appellanten vooropgestelde gevolgtrekking wet-tigt;

Om deze redenen.

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het beroep, doch verklaart het ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis en verwijst appellanten in de kosten van beroep.

NOOT: Het bij vorenstaand arrest bevestigde vonnis van de Rechtbank te Antwerpen van 29 januari 1962 is in dit nummer opgenomen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 16 december 1964.

Voorzitter: E. Verougstraete.

Raadsheren: MM. Vanparijs en Janssens.

Advocaat-generaal: M. Bonte.

Advocaten: Mrs. Pollet en Beernaert.

Bewijs ad futurum. — Aanstelling sekwester om deskundig onderzoek mogelijk te maken. — Niet strijdig met ons rechtssysteem.

Het bevelen van een deskundig onderzoek in het kader van een betwisting, die nog geen gerechtelijk geschil uitmaakt, is als bewijs « ad futurum » naar ons recht toelaatbaar, a fortiori zo dit in kort geding geschiedt.

Rêve d'Orient t/ Vandewalle.

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het bestrede bevelschrift dd. 21.5.1964, van de voorzitter van de handelsrechtbank te Kortrijk zetelend in kortgeding;

Overwegende dat het beroep tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat het bevelschrift enkel aangevochten wordt in zijn beschikkingen waarbij een gerechtelijke bewaarder wordt aangesteld en een expertise bevolen wordt;

Overwegende dat die beschikkingen verantwoord zijn bij overneming van de te dezen door de eerste rechter gevoerde redengeving;

Overwegende dat de bevolen maatregelen niet vooropstellen dat de drie door appellante begin maart 1964 aan geïntimeerde overhandigde tapijten « bewijzen zijn voor de authenticiteit en de waarde van de vroeger » door eerstgenoemde verkochte tapijten, doch hierdoor verantwoord worden dat geïntimeerde, in verband met een ontstane betwisting — die metterdaad gerezen is alhoewel zij nog geen gerechtelijk geschil uitmaakt —, er een rechtmatig belang bij heeft een mogelijk bewijsmiddel niet te laten verloren gaan;

dat over het gebruik en de juridische doelmatigheid van het ingevolge die maatregelen te verwerven bewijsmateriaal zal geoordeeld worden door de rechter over het bodemgeschil;

dat het treffen van voormelde maatregelen derhalve niet prejudicieert over de grond van de rechten van partijen: er wordt enkel voorlopig voorzien in de dringende bewijsnood van geïntimeerde zonder benadeling van de rechten van appellant omtrent de grond;

dat dergelijke bewijsverzorging niet strijdig is met de regels van ons rechtssysteem, overeenstemt met de aard van de procedure in kortgeding en vereist is door de doelmatigheid van de gedingvoering (vgl. Tijdschrift

voor Privaatrecht, 1964, M. Storme, Het Bewijs ad Futurum, nummer 15 en vlg., 19 en vlg., 26 en vlg.);

Overwegende dat het sekwester noodzakelijk was om het deskundig onderzoek mogelijk te maken; dat appellante inderdaad de onmiddellijke teruggave eiste van de « op zicht » aan geïntimeerde overhandigde tapijten;

dat de maatregel getroffen werd binnen het raam van die noodzaak en geenszins verder reikt;

dat de maatregel zodoende genoegzaam gerechtvaardigd is;

Overwegende dat, nu geïntimeerde voorhoudt dat de in maart 1964 overhandigde tapijten mochten geruild worden tegen voorheen aan appellante verkochte tapijten, dat onderwerpelijke overhandiging haar plaats inneemt in jarenlange verhandelingen van dezelfde aard en dat het gevorderd deskundig onderzoek bedrog kan aanwijzen in de voorgaande verkopen, hij een regelmatig belang heeft bij zijn vordering;

dat te dien aanzien in de procedure in kortgeding niet mag beslecht worden of geïntimeerde het gebeurlijk te verwerven bewijsmateriaal nuttig zal kunnen aanwenden, vermits anders over de grond van de zaak zou geoordeeld worden;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15.6.1935,

Verklaart appellante ontvankelijk, doch niet gegrond in haar hoger beroep;

Bevestigt dientengevolge de aangevochten beschikkingen van het bevelschrift a quo;

Verwijst appellante in de kosten van de aanleg in hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 29 juni 1962.

Voorzitter: M. Wildiers.

Rechters: MM. Massa en Hernould.

Pleiters: Mrs. E. Meys en E. Ooms.

Aansprakelijkheid. — Notaris. — Bewijs van schuld.

Het is de taak en de verplichting van de instrumenterende notaris zowel de koper als de verkoper in te lichten nopens de juridische draagwijdte en de gevolgen van de door hen aangegane verbintenissen en deze op ondubbelzinnige wijze vast te leggen.

De cliënt die beweert dat de notaris aan zijn professionele verplichtingen van raadgever der partijen tekort gekomen is bij gebrek aan uitleg nopens de draagwijdte en de gevolgen van de hypothecaire toestand van het verkochte goed, moet zulks bewijzen.

Verreth-Bouwens t/ Not. X.

Gezien de stukken van het geding en o.m. de hieraangehechte geboekte dagvaarding van het ambt van deurwaarder E. Pierets te Antwerpen in datum van 21 december 1961;

Gelet op artt. 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat vaststaat en niet betwist wordt:

dat aanleggers bij akte van het ambt van verweerder, notaris, dd. 25 februari 1956, van wijlen de heer Jozef Berten, overleden op 11 maart 1961, de naakte eigendom van een villa « Vinkennestje » te Kalmthout, Ca-

nadezenlaan 3 en enkele mobiele voorwerpen (kachel, luster, twee zetels, buffetkast, opklapbed, radio, potten, pannen, eet- en drinkgerief) aankochten, de verkoper zich het levenslang vruchtgebruik voorbehoudend;

dat de verkoop geschiedde op basis van een waarde in volle eigendom van 150.000 frank voor het onroerend, en 5.000 frank voor het roerend goed, te voldoen onder vorm van een levenslang onderhoud, kost en verzorging van de verkoper;

dat het onroerend goed belast was met een hypotheekaire inschrijving in het voordeel van de heer A. Matijssens tot zekerheid van een geldlening ten bedrage van 50.000 frank in kapitaal en voor 5.000 frank aankleven, eisbaar op 6 mei 1959, ingevolge een akte van het ambt van verweerder dd. 6 mei 1954;

dat de notariële akte van 25 februari 1956 in haar eerste bladzijde vermeldt: «Welke komparant verklaart bij deze te verkopen, af te staan en over te dragen onder de gewone waarborg als naar recht, en voor vrij, zuiver en onbezwaard van alle schulden, inschrijvingen, voorrechten en rechten van hypotheek hoegenaamd,» terwijl de «Voorwaarden» op blz. 3 besloten worden met een verzending, luidende: «De kopers verklaren te weten dat op het thans verkochte eigendom een hypotheekaire inschrijving rust voor vijftig duizend frank in kapitaal en vijf duizend frank voor aankleven, genomen op het tweede hypotheekkantoor te Antwerpen op 11 juni 1954, deel 845, nummer 9, krachtens een akte verleden voor ons werkende notaris André De Boungne te Kalmthout op 6 mei 1954, eisbaar op 6 mei 1959. Verkoper verklaart alleen tot de uitvoering der verplichtingen van deze akte gehouden te zijn en daarvoor alleen te zullen instaan»;

dat de heer Jozef Bertens overleed op 11 maart 1960, terwijl de lening nog verschuldigd was gebleven;

Overwegende dat aanleggers in hun dagvaarding voorhouden dat zij op grond van de samenvoeging van de aangehaalde teksten, de koopovereenkomst hebben gesloten, in de overtuiging dat zij nooit zouden aansprakelijk kunnen gesteld worden voor de terugbetaling van de lening; dat, nu zij ingevolge het gebrek aan actief in de nalatenschap van de heer Bertens en bij gebeurlijke afwezigheid van aanvaardende erfgenamen, in betaling van de geldlening aangesproken worden, zij verweerder aansprakelijk achten voor de betaling der sommen, welke zij door het spel der hypotheekwet, noodgedwongen zullen moeten betalen aan de hypotheekaire schuldeiser, en dit omdat:

«het kapitaal der lening, nochtans eisbaar op 6 mei 1959, nooit werd opgeëist; dat hiermede werd gewacht tot na het overlijden van de heer Bertens op 11 maart 1961; dat hiernagedaagde, als enig notaris zo voor verkoper als voor kopers als notaris optrad; dat hij de belangen van de kopers heeft verwaarloosd, wetend dat de heer Bertens zeer waarschijnlijk nooit het kapitaal der lening bij zijn leven zou kunnen terug betalen, de vervalldag der lening onbepaald uitstellend en wetend dat de nalatenschap van de heer Bertens niets zou bevatten, en dat de eventuele erfgenamen de nalatenschap, enkel bestaande uit een passief van meer dan 50.000 frank zouden verwerpen»;

«hiernagedaagde opzichtsens de kopers, huidige verzoekers, te kort is geschoten in zijn rol van juridisch raadgever, trouw en gewetensvol leidsman»;

Overwegende dat de stelling van aanleggers, deels nader ontwikkeld in besluiten aldus neerkomt op de bewering dat verweerder hen misleid heeft door:

- 1) een verwarrend opstel van de tekst van de akte,
- 2) het verzuim van rechtskundige uitleg nopens de draagwijdte en de gevolgen van de hypotheekaire toestand,
- 3) de uitvoering van manoeuvres tussen de

datum van de verkoopakte en deze van het overlijden van de verkoper, ten einde de werkelijke toestand te verdoezelen en het tijdig herstel van zijn gevolgen te verhinderen;

Overwegende dat, alhoewel de eis gesteund is op art. 1382 e.v. van het B.W.B., de debatten uitsluitend gericht zijn op het onderzoek van het element «fout» terwijl de begrippen van «schade» en van «oorzakelijk verband» niet ter sprake worden gebracht;

1. Overwegende dat de akte van 25 februari 1956 voor een rechtskundig ingewijde, klaar en duidelijk is en geen aanleiding kan geven tot enig misverstand;

Overwegende dat de tekst van blz. 1 «voor vrij, zuiver en onbezwaard van alle... inschrijvingen en rechten van hypotheek hoegenaamd» weliswaar tegenstrijdig is met de verzending, voorkomende op blz. 3, waarin uitdrukkelijk een bestaande inschrijving wordt vermeld; dat nochtans niemand ernstig kan betwisten dat bij de interpretatie van de kontrakten, de regel «specialia generalibus derogant» hier alle misverstand uitsluit;

Overwegende dat het voor een rechtskundige evenmin enig betoog vergt dat, indien bedongen wordt dat de verkoper alleen zal gehouden zijn tot de uitvoering van alle verplichtingen spruitende uit de lening, hierdoor, bij niet uitvoering van deze verplichtingen, het zopas beschreven zakelijk recht, niet te niet gaat;

Overwegende dat echter, indien men uitgaat van de veronderstelling dat de lezer in werkelijkheid geen inzicht heeft van rechtsbegrippen, inzonderheid van het onderscheid tussen de persoonlijke en de zakelijke rechten verbonden aan een geldlening met hypotheekstelling, de aangehaalde tekst van de akte wel misleidend kan zijn;

Overwegende dat de vooropgezette veronderstelling ter zake ook moet aanvaard worden; dat niet betwist wordt dat aanleggers behoren tot «die eenvoudige en ongestudeerde lieden der arbeidersklasse» waarvan bezwaarlijk kan vermoed worden dat zij met dergelijke rechtsbegrippen zouden vertrouwd zijn;

Overwegende dat derhalve kan aanvaard worden dat de loutere lezing van de tekst bij aanleggers de overtuiging kon bijbrengen dat zij met dergelijke bedingen in de toekomst zouden bespaard blijven van ieder verhaal;

Overwegende dat de discussie nopens de omstandigheden waarin de materiële redactie van deze bedingen tot stand kwam, niet dienend is bij de bespreking van hun weerslag op de geest van aanleggers;

2. Overwegende dat er geen betwisting bestaat nopens het door aanleggers vooropgezet beginsel dat het de taak en de verplichting van de instrumenterende notaris is, om zowel koper als verkoper in te lichten nopens de juridische draagwijdte en de gevolgen van de door hen aangegane verbintenissen en deze op ondubbelzinnige wijze vast te leggen; dat aanleggers anderzijds zelf vooropzetten dat het op hen is, dat de bewijslast rust van een fout op dat gebied, in hoofde van verweerder;

Overwegende dat verweerder van meet af aan iedere fout heeft ontkend en voorgehouden heeft (zie zijn brief van 9 oktober 1961) en nog voorhoudt dat hij vóór het verlijden van de akte, de hypotheekaire toestand van het eigendom aan aanleggers heeft uitgelegd, melding makend van de gevolgen die deze toestand voor hen zou kunnen medebrengen;

Overwegende dat aanleggers hun bewering als zou verweerder in zijn professionele verplichtingen van raadgever der partijen te kort gekomen zijn door gebrek aan uitleg nopens de draagwijdte en de gevolgen van de hypotheekaire toestand, niet bewijzen, noch ervan het bewijs aanbieden;

Overwegende dat zij weliswaar, doch ten onrechte het bewijs van het gebrek aan mondelinge voorlichting menen te kunnen afleiden uit de tekst van de akte zelf; dat zij namelijk redeneren dat «zo verweerder werkelijk mondeling de gewenste toelichting had verstrekt, zulks zou moeten blijken uit de bewoordingen van de akte zelve; dat inderdaad, wanneer de akte zelf onduidelijk, dubbelzinnig en niet strokend met de werkelijkheid is, hieruit logischerwijze voortvloeit dat de mondelinge toelichting evenzeer onbestaande, dubbelzinnig of verwarrend is geweest;

Overwegende dat aanleggers hierbij niet alleen uitgaan van een onjuiste praemisse, maar bovendien eruit «logischerwijze» merkelijk méér afleiden dan de logica toelaat;

Overwegende dat hoger reeds gezegd werd hoe de formulering van de akte juridisch beantwoordt aan de werkelijke toestand; dat de akte aan een rechtskundige noch onduidelijk, noch ondubbelzinnig, noch verwarrend, noch niet strokend met de werkelijkheid voorkomt;

Overwegende dat het feit alleen dat de termen van een notariële akte, uitsluitend wegens de onkunde van oningewijden in hun geest verwarring kunnen schep- pen, niet toelaat logischerwijze te besluiten tot de afwezigheid of het verward en onjuist karakter van de profane uitleg; dat in dit geval ieder notaris bij ieder van zijn akten aan dezelfde kritiek zou blootgesteld zijn en dit in omgekeerde verhouding van de juridische vorming van de partijen;

Overwegende dat er evenmin op grond van de elementen van de rechtshandeling zelf kan besloten worden tot afwezigheid of gebrekkigheid van mondelinge toelichting;

Overwegende dat het niet in rekening brengen van de waarde van de hypothecaire inschrijving inderdaad kan dienen als vertrekpunt van het besluit dat aanleggers er thans uit trekken; dat dit echter niet de enige gevolgtrekking is welke op het ogenblik van de verkoop kon gemaakt worden; dat er immers alsdan geen zekerheid verworven was nopens het niet uitvoeren van de wettelijke persoonlijke en ten overvloede bedongen verplichting van de verkoper, noch nopens het nadelig saldo van zijn nalatenschap; dat men zich bovendien de vraag kan stellen of aanleggers de uiteindelijke uitslag niet als een risico van hun overigens aleatoire prestatie hebben beschouwd in deze voor hen gunstige verhandeling; dat, wat er ook van zij, dit element, wegens de verscheidenheid aan mogelijke gevolgtrekkingen, niet van aard is om met zekerheid te besluiten tot het gebrek aan behoorlijke voorlichting door verweerder;

Overwegende dat hetzelfde dient gezegd te worden van het feit dat een hypothecaire inschrijving ten belope van 100.000 frank genomen werd tot zekerheid van de uitvoering van de onderhoudsverplichting;

Overwegende ten slotte, dat de bemerkingen van aanleggers nopens de solvabiliteit van de verkoper of van diens nalatenschap slechts dan in aanmerking zouden kunnen genomen worden, indien zij bewezen hadden dat verweerder hen niet had ingelicht nopens de draagwijdte van het zakelijk recht; dat zij trouwens zelf in ieder geval door de op dit punt duidelijke termen van de akte kennis hadden van de schuld van de verkoper en dat er moet aangenomen worden dat zij, die een dergelijke overeenkomst afsloten, beter geplaatst waren dan verweerder om zich een beeld te vormen van het overige van de geldelijke toestand van de heer Bertens;

Overwegende dat de betwisting in besluiten nopens de wijze waarop de interesten na verkoop betaald wer-

den, niet ter zake dienend is; dat aanleggers het bestaan van de hypothecaire schuld reeds kenden door de randmelding van de akte;

3. Overwegende dat aanleggers de bewijsvoering van deze stelling in besluiten niet nader ontwikkelen; dat het derhalve slechts volledigheidshalve is dat dient opgemerkt te worden dat hier geen spoor van bewijs van deze nochtans zeer zwaarwichtige aantijging voorhanden is; dat het te dien einde niet volstaat vast te stellen dat terugvordering laatsttijdig is geschied, om nu juist verweerder — welke daaraan in beginsel totaal vreemd is — aansprakelijk te stellen en hem bovendien nog het kwaad opzet toe te schrijven;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Rechtdoende op tegenspraak;

Na erover beraadslaagd te hebben;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond; wijst aanleggers ervan af en verwijst hen tot de kosten van het geding;

Verleent akte aan verweerder dat hij de waarde van het geding, wat de bevoegdheid en de aanleg betreft, ten overstaan van elke eiser, schat op meer dan 25.000 fr.

NOOT: Zie in dit nummer het arrest van het Hof te Brussel van 14 december 1964, waarbij dit vonnis werd bekrachtigd.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer (bis). — 30 december 1964.

Voorzitter: M. E. Ceulemans.

Rechters: MM. R. Majeau en J. Massa.

Advokaat: Mr. J. Mertens.

Verkoop op afbetaling. — Onderscheid tussen lastenpercentage en wiskundige bruto-rente. — Wettelijke wijze van berekening van de lasten.

De wet van 9 juli 1957 tot regeling van de verkoop op afbetaling en van zijn financiering schrijft voor dat de contracten het «lastenpercentage» moeten vermelden. Tijdens de voorbereidende werkzaamheden werd een amendement, er toe strekkend de vermelding van de werkelijke rentevoet op te leggen, verworpen.

Krachtens art. 3 van het uitvoeringsbesluit van 23 december 1957 moet dit lastenpercentage uitgedrukt en berekend worden, zoals door de Centrale Raad van het Bedrijfsleven voorgesteld was, te weten: als een enkelvoudige interest, uitgedrukt per maand, en toe te passen op geheel het te financieren bedrag, zonder rekening te houden met de periodieke terugbetalingen.

Het forfaitair lastenpercentage is enkel aanwijzend voor de werkelijke rente maar is er geenszins identiek mee. Onrechtstreeks oefent het nochtans een beperkende invloed op deze laatste uit.

Is strijdig met de wet de beslissing waardoor aan een afbetalingscontract zijn normale uitwerkselen ontzegd worden op grond van de vaststelling dat de wiskundige berekening van de samengestelde rente een rentevoet uitwijst die het wettelijk toegelaten lastenpercentage overtreft. (Zie noot).

Banque Lambert t/ X.

Gezien... o.m. de uitgifte van het vonnis a quo, uitgesproken door de vrederechter van het kanton

Berchem-Antwerpen, in datum van 19 november 1963;
Gelet op... (zonder belang).

Overwegende dat de eerste rechter de vordering van appellante in betaling van 45.477 fr., zijnde de tegenwaarde van 28 wissels plus kosten en vergoeding, verschuldigd door beroepenen ingevolge een financieringscontract voor aankoop van een auto op afbetaling, herleidde tot een bedrag van 33.522 fr., op grond van art. 17 van de wet van 9 juli 1957, van oordeel zijnde dat de werkelijk aangerekende interest 15,6 procent zou bedragen, dan wanneer het wettelijk toegelaten lastenpercentage hoogstens 9 procent per jaar is;

Overwegende dat appellante de wijziging van dit vonnis en de toekenning van haar oorspronkelijke eis vordert om reden dat de berekening van het lastenpercentage door haar gedaan werd overeenkomstig de voorschriften van de wet van 9 juli 1957, lastenpercentage dat niet verward mag worden met de werkelijke interest, zoals de eerste rechter nochtans deed;

Overwegende dat het vonnis a quo berust op een verwarring tussen het wettelijk begrip «lastenpercentage» enerzijds, en het wiskundig begrip «bruto-rente» (= netto interest + kosten + risicodekking) anderzijds; dat diensgevolge het lastenpercentage op een onwettige wijze berekend werd;

Overwegende dat art. 4, par. 1, 6° van de wet van 9 juli 1957 betreffende de verkoop op afbetaling zegt: «De contracten moeten vermelden het lastenpercentage, berekend volgens een bij koninklijk besluit bepaalde wijze»;

Dat artikel 3 van het koninklijk besluit van 23 december 1957 zegt dat het lastenpercentage, waarvan spraak in de wet, moet uitgedrukt worden in een maandelijks percentage, berekend op (geheel) het te financieren bedrag, zoals dit laatste bedoeld is door artikel 4, par. 1, 8° van de wet;

Dat de benaming «lastenpercentage» zorgvuldig door de wetgever gekozen werd, precies om het verschil aan te duiden met de wiskundige of de werkelijke rentevoet; dat tijdens de voorbereidende werkzaamheden van de wet een amendement van de senatoren Rolin en Desmet, strekkend om de vermelding van de werkelijke rentevoet verplichtend te maken, verworpen werd en dat in de plaats de term «lastenpercentage» verkozen werd (Parl. stukken, Senaat, zitt. 1956-1957, nrs. 192 en 240; P. Handelingen, Senaat, zitting 10 april 1957, blz. 1293, 1e kol.);

Dat de wijze van berekening van dit lastenpercentage voorgesteld werd door de centrale raad van het bedrijfsleven en neerkomt op een enkelvoudige interest, uitgedrukt per maand, en toe te passen op geheel het te financieren bedrag, zonder rekening te houden met de periodieke terugbetalingen (zie Houtekier, Het Afbetalingscontract, nr. 46 - met voorbeeld; en vooral Algemene Praktische Rechtsverzameling, V°, Afbetalingsovereenkomsten, blz. 327 tot en met 330 - met voorbeelden, die het groot verschil tussen de forfaitaire en de wiskundige wijze van berekenen illustreren);

Dat, alhoewel de regering de bekendmaking van de wiskundige rente zou kunnen opleggen, zij dit tot nog toe niet deed, waarschijnlijk omdat de controle der berekening hiervan nogal ingewikkelde formules en uitvoerige becijferingen nodig maakt, waartegen de gewone koper op krediet niet opgewassen is; dat in de plaats hiervan een forfaitaire (en zelfs fictieve) berekening op basis van enkelvoudige interest voorgeschreven werd, die een gemakkelijke narekening mogelijk maakt en die tegelijk een beperkende weerslag heeft op de wiskundige bruto-rente;

Overwegende dat de vrederechter blijkbaar ontstemd

was doordat de werkelijke bruto rente 15,6 procent bleek te zijn, dan wanneer het contract een lastenpercentage van 7,8 procent vermeldt, maar dat dit verschil geenszins in strijd is met de economie van de wet, die niet oplegt de wiskundige bruto-rente bekend te maken, en deze laatste alleen beperkt via het zogenaamde lastenpercentage;

Overwegende dat, alhoewel de wiskundige ondergrond dus niet moet onderzocht worden, het toch past er even op te wijzen dat 15,6 procent bruto-rente niet zó hoog lijkt, vermits het koninklijk besluit zelf, in artikel 6, 1° een lastenpercentage van 15 procent toelaat, dan wanneer de werkelijke bruto-rente daar nog veel hoger moet liggen;

Overwegende dat de Correctionele Rechtbank van Brussel (22e Kamer), in verband met betichtingen op voet van artikel 494 S.W.B. (woeker) het vraagstuk der rente tweemaal zeer uitvoerig onderzocht en tot het besluit kwam dat momenteel de normale genotsintrest van het kapitaal 9 procent bedraagt, en de normale risicodekking hoogstens 4 procent, zodat leningsinstrenten van méér dan 13 procent bruto-rente als woeker kunnen aangezien worden; dat bedoelde Rechtbank echter telkens de voorzorg nam uitdrukkelijk te zeggen dat haar zienswijze niet toepasselijk was op de wettelijk geregelde afbetalingscontracten, die hogere bruto-renten toelaten (Corr. Brussel, 29 juni 1964 en 3 november 1964, beiden gepubliceerd in Journal des Tribunaux, 20 december 1964);

Overwegende dat het lastenpercentage, toegepast in het koopcontract nr. 222.307 van de beroepenen, berekend volgens de wettelijke methode, tot het volgende leidt (zie die methode in A.P.R., blz. 328):

— bedrag van de maandelijks lasten:
 $43.000 \times 0,65 = 279,50$
— bedrag van de maandelijks betaling:
43.000
— + 279,50 = 1472

36
— totaal te betalen bedrag:
 $1472 \times 36 = 52.992$
— totaal van de lasten:
 $52.992 - 43.000 = 9992$;

Overwegende dat deze cijfers, op enkele franks na, overeenstemmen met die van het contract en een forfaitair lastenpercentage beduiden van 7,7 procent, wat beneden het wettelijk toegelaten maximum van 9 procent blijft;

Overwegende dat gezien de houding van de beroepenen er geen enkele reden voorhanden is om de toepassing te weigeren van het contractueel strafbeding van 10 procent, dat binnen de wettelijke perken valt en gematigd is;

Om deze redenen:

De Rechtbank, zetelende in graad van hoger beroep;
Rechtsdoende bij verstek tegen beroepenen;
Verleent verstek tegen beroepenen;
Na erover beraadslaagd te hebben;
Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;
Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;
Wijzig het vonnis a quo en veroordeelt beroepenen solidair om aan appellante te betalen de som van 45.427 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten van beide instanties.

NOOT 1: Vermoedelijk heeft de wetgever het systeem van berekening door middel van het lastenpercentage verkozen omdat, ter zake annuïteiten, de wiskundige berekening van de werkelijke rente speciale moeilijkheden oplevert, vooral wanneer er maandelijks

of driemaandelijke terugbetalingen van kapitaal geschieden. Het is b.v. opvallend dat de wiskunde-handboeken van het secundair onderwijs wel formules en oefeningen bevatten voor het berekenen van het kapitaal, de annuïteit en de looptijd, maar dat zij het vraagstuk van de berekening van de rente, vertrekkend van de drie zo juist genoemde bekenden, buiten beschouwing laten met vermelding dat zulke berekening speciale moeilijkheden meebrengt, die worden geacht buiten het bereik te liggen van een student in het secundair onderwijs.

Het ligt dan ook voor de hand dat zulk delicaat en ingewikkeld systeem de wetgever ongeschikt leek om aan lieden met geringe ontwikkeling een middel aan de hand te doen om zelf te controleren of er ten hunnen laste geen overdreven rente aangerekend wordt. Vandaar dat zijn voorkeur ging naar een weliswaar fiktief maar tevens eenvoudig systeem, dat hem nochtans voldoende doeltreffend leek.

NOOT 2: Het lijkt zonderling dat hij die een gelijkwaardige rente (van meer dan 13 procent) aanreken op een gewone lening, die niet onder de toepassing van de wet van 1957 valt, kan vervolgd worden hoofdens woeker, op grond van artikel 494 S.W.B. Nochtans is dit ook verklaarbaar. Blijkens de bewoordingen van het strafwetboek is men immers slechts strafbaar wanneer men «gewoonlijk misbruik maakt van de zwakheden of van de hartstochten van de ontlener». De veroordelingen hebben dan ook meestal betrekking op gevallen die medelijden wekken met de ontlener (b.v. lening voor het bekostigen van een heelkundige bewerking, een bevaling, een begrafen, enz.). Die toestand doet zich over het algemeen niet voor bij contracten van aankoop op afbetaling, die blijkens de economische statistieken vooral aangewend worden voor de aankoop van luxe-artikelen (auto's, T.V.-toestellen, enz.). Het is dus begrijpelijk dat de wetgever voor dit soort contracten hogere rentevoeten duldte.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 1 juli 1964.

Vrederechter: M. Fr. Struyf.

Advocaten: Mrs. Dhondt en Mertens de Wilmars.

Gemeentebelastingen. — Verzet tegen dwangbevel. — Belasting op vertoningen. — Modeshows.

Het verzet tegen een dwangbevel ter zake van indirecte gemeentebelastingen moet gericht worden tegen de gemeente vertegenwoordigd door haar College van Burgemeester en Schepenen en niet tegen de gemeentehouder die slechts een invorderingsagent is.

Een modeshow waarbij geen beroep wordt gedaan op de medewerking van mannequins wier naam of persoonlijkheid meer aantrekkelijk kunnen zijn dan de voor te stellen modellen zelf en welke niet gepaard gaat met andere bijzonderheden die aan de show het karakter van een mondaniteit geven, is als zodanig geen belastbare vertoning in de zin van het gemeentelijk taksreglement.

N.V. Grote Antwerpse Hotels t/ Stad Antwerpen.

Aangezien de ontvankelijkheid van het verzet door verweerder op verzet betwist wordt op grond dat hij als Ontvanger der stadsbelastingen slechts een invorderingsagent is tegen wie het verzet niet kan gericht worden;

Aangezien dit middel dat door de verzetmakende partij niet beantwoord wordt gegronde voorkomt;

Aangezien over de grond het verzet tot doel heeft in rechte te horen zeggen dat verweerder op verzet van de verzetmakende partij ten onrechte de belasting op vertoningen en vermakelijkheden geëist heeft op grond dat deze laatste op 23 september 1963 in haar lokalen bekend onder de naam «Zaal Chantilly» een modeshow gehouden heeft, welke modeshow niet als vertoning of vermakelijkheid aan te merken is in de zin van de bepalingen van het gemeentelijk belastingreglement en door haar niet georganiseerd werd;

Aangezien verweerster op verzet dit middel volstrekt betwist aanvoerende dat het woord «vertoning» in brede zin moet worden begrepen en elk schouwspel omvat dat aan een publiek voor zijn vermaak is aangeboden onverschillig of dit al dan niet met publicitaire doeleinden geschiedt; dat een modeshow aan dit begrip beantwoordt;

dat de verzetmakende partij in wier lokalen de modeshow plaatsgreep tot tegenbewijs moet gehouden worden voor de organisator van die vertoning; dat dusdanig tegenbewijs niet geleverd is;

Aangezien naar luid van artikel 2 van het gemeentelijk reglement voormeld, wie gewoonlijk of bij gelegenheid openbare vertoningen organiseert en daarvoor inkomgeld doet betalen een speciale belasting verschuldigd is, ook wanneer de vertoningen in privéclubs of andere lokalen plaatsgrijpen wanneer zij aanleiding tot enigerlei heffing geven;

Aangezien ten deze een modeshow om deze voor een vertoning te kunnen houden niet mag beoordeeld worden naar een theoretische en onveranderlijke norm b.v. naar de plaats waar deze gegeven wordt maar naar al de gegevens en omstandigheden van het geval;

Aangezien Wij van oordeel zijn dat een modeshow ingericht door een der vele handelsfirma's van Haute Couture van de stad met het doel de nieuwe modellen van haar kledingcollecties voor het komend seizoen aan haar kleinteel voor te stellen, zonder daartoe een beroep te doen op de medewerking van mannequins wier naam en persoonlijkheid even of meer aantrekkelijk kunnen zijn dan de voor te stellen modellen zelf en welke voorstelling niet gepaard gaat met andere bijzonderheden die aan de show het karakter van een mondaniteit geven, niet kan aangezien worden als een vertoning of vermakelijkheid in de zin van het gemeentelijk reglement voormeld;

Dat zulks overigens door verweerster op verzet impliciet toegegeven wordt waar zij een onderscheid maakt tussen modeshows naar de plaats waar deze gegeven worden in een modehuis of in een consumptiezaal;

Dat evenwel de criteria van dit onderscheid niet steekhoudend zijn daar vanzelfsprekend een modeshow gegeven in een modehuis ook het karakter van een vermakelijkheid of minstens van een vertoning kan hebben naargelang de wijze waarop zij ingericht wordt, het optreden van gekende mannequins, de ontvangst waarmee zij gepaard gaat, de aard van het publiek enz. met andere woorden naargelang zij al dan niet aangeboden wordt aan een publiek voor zijn vermaak;

Aangezien Wij dan ook van oordeel zijn dat het bloot feit dat een modeshow in een consumptiezaal gegeven wordt niet volstaat om ze als een vertoning te kunnen beschouwen; dat overigens voor dusdanige gelegenheid een modehuis ook als consumptie-aangelegenheid kan gebruikt worden;

Aangezien niet bewezen is dat de litigieuze modeshow iets anders geweest is dan een gewone voor-

stelling van modellen van klederecollecties van een bepaald modehuis aan een publiek uitgezocht niet om zich te komen vermaken maar om te kopen, zodat zij niet als vertoning of vermakelijkheid kan weerhouden worden;

Aangezien bovendien verweerster op verzet die voor de levering van het bewijs van haar vordering instaat in gebreke blijft te bewijzen dat de verzetmakende partij de litigieuze modeshow ingericht heeft;

Aangezien daartegenover door de hiervan overgelegde bescheiden vaststaat dat de litigieuze modeshow ingericht werd door de firma Andersen Couture; dat de uitnodigingen en het voorbehouden der plaatsen door deze firma gebeurd zijn, dat de verzetmakende partij niets anders gedaan heeft dan haar salons aan gezegde firma te verhuren onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat alle gebeurlijke taksen voor rekening van de huurster waren;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter voornoemd; rechtdoende op tegenspraak;

Verklaren het verzet tegen verweerster op verzet niet ontvankelijk;

Verklaren het verzet tegen verweerster op verzet ontvankelijk en, gegrond;

Zeggen voor recht dat de geëiste belasting niet verschuldigd is, dat het dwangbevel uitgevaardigd op 4 mei 1964 en waartegen verzet, nietig is en als niet bestaande moet beschouwd worden;

Veroordelen verweerster op verzet tot de helft der gedingskosten tot heden voor het geheel begroot op de som van honderdtachtig frank;

Laten de overige helft der gedingskosten voor rekening van de verzetmakende partij.

MEDEDELINGEN

**Juridisch Colloquium van het Europa-College te Brugge
(8, 9 en 10 april 1965)**

Gemeenschapsrecht en nationaal recht

De juridische afdeling van het Europa-College richt op 8, 9 en 10 april 1965 een juridisch colloquium in, gewijd aan het thema: «Gemeenschapsrecht en nationaal recht. Weerslag en toepassing van het gemeenschapsrecht in de nationale rechtsstelsels».

Dit zo actuele als voor de ontwikkeling van het gemeenschapsrecht essentiële probleem zal worden bestudeerd onder zijn verschillende aspecten: constitutioneel aspect (o.m. het probleem van de latere, met het Verdrag of een verordening strijdige wet), de rol van de nationale uitvoerende en wetgevende macht (bij het in werking stellen van de niet rechtstreeks toepasselijke gemeenschapsregels), juridictioneel aspect (rol van de nationale rechtscolleges en prejudiciële vragen).

Meteen zal het colloquium ook twee aspecten onderzoeken van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden:

1. Is de Conventie bindend voor de Gemeenschap?
2. De toepassing ervan door de nationale rechtscolleges.

Ten slotte zal op zaterdag 10 april, in een afzonderlijke sectie, het probleem worden behandeld van de extra-territoriale werking van anti-trust-wetgevingen, meer bijzonder van de anti-trust-wetgeving van de Gemeenschap.

Het programma werd als volgt vastgesteld:

Donderdag 8 april:

9.30 u.: Ontvangst van de deelnemers.

10.00 u.: Studie van het grondwettelijke aspect van het onderwerp: «De voorrang van het gemeenschapsrecht op het nationaal recht». Karakter en grenzen van de in het Verdrag besloten overdracht van bevoegdheden. Voorzitter: de heer ambassadeur C. F. Ophuls. Verslaggever: de heer Maurice Lagrange, Raadsheer bij de Raad van State van Frankrijk, gewezen advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

14.30 u.: Studie van het grondwettelijk aspect (vervolg en slot).

«De positie van het gemeenschapsrecht in het recht van de lidstaten». Het probleem van de latere, met het Verdrag of met een verordening strijdige wet.

Voorzitter: de heer P. Pescatore, gevolmachtigd minister, Professor aan de Universiteit van Luik.

Verslaggever: de heer Nicola Catalano, advocaat bij het Hof van Beroep te Rome, gewezen rechter bij het Hof van Justitie van de E.E.G.

Meteen: «Is de Conventie van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden bindend voor de gemeenschap?»

Verslaggever: de heer Michel Waelbroeck, Docent aan de Vrije Universiteit van Brussel.

Vrijdag 9 april:

9.30 u.: «De rol van de nationale uitvoerende en wetgevende macht bij het in werking stellen van de niet rechtstreeks toepasselijke regels van het gemeenschapsrecht.»

Voorzitter: Professor Riccardo Monaco, rechter bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Verslaggevers: de heer Marc Sohier, juridisch adviseur van de E.E.G.-Commissie en Mevrouw Megret, Diplômée d'Etudes Supérieures van de Rechtsfaculteit van Parijs.

14.30 u.: «De rol van de nationale hoven en rechtbanken. Hun bevoegdheid en taak bij de toepassing van het gemeenschapsrecht.»

Voorzitter: de heer G. Van Hecke, Professor aan de Rechtsfaculteit van de Universiteit van Leuven.

Verslaggever: de heer Fritz Münch, Professor aan de Universiteit te Bonn.

Meteen: «De toepassing van de Rechten van de Mens en van de Fundamentele Vrijheden door de nationale rechtscolleges.»

Verslaggever: de heer Dr. Karel Vasak, hoofdadministrateur bij de Directie van de Rechten van de Mens van de Raad van Europa.

Zaterdag 10 april:

9.30 u. Twee gelijktijdig zetelende secties:

A. «De rol van de nationale rechtscolleges» (vervolg en slot). «De prejudiciële vragen.»

Voorzitter: de heer Michel Gaudet, directeur-generaal bij de Juridische Diensten van de E.E.G.

Verslaggever: de heer Freddy Dumon, advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie van België en Professor aan de Rechtsfaculteit aan de Vrije Universiteit van Brussel.

B. «De extra-territoriale gevolgen van de anti-trust-wetgevingen.»

Voorzitter: Lord Justice Diplock.

Verslaggevers: de heren J. J. A. Ellis, advocaat en

Procureur te Den Haag, en J. A. Mann, Solicitor te Londen.

15.00 u.: Slotzitting, onder voorzitterschap van de heer Jean Rey, lid van de E.E.G.-Commissie en voorzitter van de beheerraad van het Europa-College.

Toespraken van de heren W. Hallstein, voorzitter van de E.E.G.-Commissie; Norman Marsh, Directeur van het British Institute of International and Comparative Law en Ch. J. Hammes, Voorzitter van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

Engels en Frans zullen de gewone voertalen zijn. De deelnemers zullen op voorhand de tekst van de verschillende verslagen ontvangen.

Slechts een zeer korte inleiding door de verslaggever zal telkens de discussie voorafgaan.

Het Colloquium gaat door in het Studententehuis van het Europa-College, Sint-Jacobstraat 41, Brugge.

Voor bijkomende inlichtingen is men verzocht zich te wenden tot de Directeur van het Colloquium, de heer A. de Vreese, Raadsheer in het Cassatiehof, Professor aan het Europa-College, Europa-College, Dijver, 11, Brugge.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen: jg. 1964 - nr. 12:

Harme P. en Bourseau R., De bronnen en de wezenlijke aard van de burgerlijke verantwoordelijkheid van de notaris. — Rechtspraak. — Wetgeving.

De Gemeente: jg. 1964 - nr. 12:

Editoriaal. — Boitsfort J., Het nieuw Gemeentefonds. — Rechtspraak. — Van Nierop M., Aanvaard, Mijne Heren, de uitdrukking enz. . .

Nederlands Juristenblad: jg. 1965 - nr. 2:

Drabbe, L. W. M. M., Systematische toepassing van artt. 19 en 19a W.v.B.Rv. — Scheffer H. E., De Haagse conferentie over een eenvormig internationaal kooprecht (II, slot). — Langemeijer G. E., Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts. — Diamond W., Beroep van een niet onder curatele geplaatste krankzinnige op lucida intervalla. — Hardenberg L., Nederlandse Vereniging voor Zeerecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie: jg. 1965 - nr. 4842:

Schuttevaer H., Het ontwerp ener nieuwe Successiewet (I). — Berretty L. F., Enige opmerkingen over de metingsstaten kadaster nr. 75 gezien als wijzigingbrengr in de toegangspoort tot de boekhouding op de openbare registers (art. 1265 B.W.) (I). — Gerbrandy S., Overzicht der Nederlandse rechtspraak: Zakenrecht (II).

Ars Aequi: jg. 1964-65 - nr. 3:

Van Campen M. J., De beperking van de zeggingsmacht van de algemene vergadering van aandeelhouders in de N.V. Van Breda H., Antwoord aan Mr. C. F. Ruter, naar aanleiding van: Enkele opmerkingen naar aanleiding van Auschwitz-proces, 47e en 48e zittingsdag.

Arbitrale Rechtspraak: jg. 1965 - nr. 527:

Rechtspraak.

Annales de Droit et de Sciences Politiques: jg. 1964 - nr. 4:

Charles R., La loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation. — Rigauw F., Les personnes morales en droit international privé.

Journal des Tribunaux: jg. 1965 - nr. 4473:

Boels J. J., L'incidence du défaut d'immatriculation au registre du commerce sur la procédure. — Jurisprudence. — Chronique Judiciaire.

Annales de la Faculté de Droit de Liège - jg. 1964 - nr. 3:

Graulich P., J. P. Dombret. — Dabin L., Sociétés momentanées et sociétés en participation. — Flamme M. A., Associations momentanées et groupements d'entreprises. — Boon J. A., Problèmes juridiques soulevés par la conclusion de consortiums internationaux. — François L., Transformation d'entreprise et « cession de personnel ».

Jurisprudence du Port d'Anvers: jg. 1964 - nr. 9 & 10:

Arbordage. — Affrètement maritime. — Dépôt et sequestre (Contrat de). — Privilèges. — Procédure. — Transport (Contrat de). — Vente (Contrat de).

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat: jg. 1964 - nrs. 20.816 à 20.830:

Subrogation. — Convention. — Donation. — Séparation de biens. — Séparation de biens. — Servitude. — Timbre. — Taxe sur les contrats d'entreprise. — Taxe de transmission. — Taxes assimilées au timbre. — Succession. — Taxe annuelle sur les contrats d'assurance. — Harmel & Bourseau R., Les sources et la nature de la responsabilité civile des notaires. — Baeteman G., De hervorming van het huwelijksgoederenrecht in West-Europa.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités: jg. 1964 - nr. 10:

Fonteyne J., L'évolution des revenus des travailleurs. — Causalité. — Décret vendémiaire. — Clinique dentaire. — Huissier. — Ascenseur. — Chemin de fer. — Régl. général. — Règles usuelles. — Ayant dr.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"